
Oltásszkepticizmus és a koronavírussal
kapcsolatos attitűdök

**Romániában és az erdélyi
magyarok körében
2021. november-december**

Toró Tibor – Kiss Tamás – Geambaşu Réka

Kérdőíves közvélemény-kutatás

Kutatásjelentés

BÁLVÁNYOS
INTÉZET

Kolozsvár
2022. január 10.

BÁLVÁNYOS
I N T É Z E T

Tartalomjegyzék

A KUTATÁSRÓL ÉS A MINTAVÉTELÉRŐL	4
A KUTATÁS EREDMÉNYEI	6
1.COVID-19 TÉMÁJÚ VÁLTOZÓK ALAPMEGOSZLÁSAI	6
1.1. ÁTOLTOTTSÁG ÉS OLTÁSI HAJLANDÓSÁG	6
1.2. OLTÁS- ÉS VÍRUSZSKEPTIKUS ATTITŰDÖK	9
1.3. COVID-19 ÉRINTETTSÉG	12
1.4. COVID-19-CEL KAPCSOLATOS VÁRAKOZÁSOK ÉS FÉLELMEK	14
1.5. COVID-19-CEL KAPCSOLATOS INTÉZKEDÉSEK MEGÍTÉLÉSE	15
1.6. A CSALÁDORVOS SZEREPE A COVID-19 OLTÁS FELVÉTELÉBEN	17
1.7. COVID-19 ÖSSZEESKÜVÉS-ELMÉLETEK	18
2. AZ OLTÁSI HAJLANDÓSÁGOT/SZKEPTICIZMUST MAGYARÁZÓ VÁLTOZÓK	
ALAPMEGOSZLÁSAI	20
2.1. TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL ÉS SZOLIDARITÁS	20
2.2. BIZALOM	21
2.2.1. SZEMÉLYKÖZI BIZALOM	21
2.2.2. INTÉZMÉNYES BIZALOM	22
2.3. VILÁGNÉZET	23
2.3.1. TUDOMÁNNYAL SZEMBENI ATTITŰD	23
2.3.2. NEOLIBERALIZMUS	24
2.3.3. VALLÁSOSság	25
2.3.4. EGÉSZSÉGÜGYI KORRUPCIÓ ÉS INKOMPETENCIA	25
2.4. (KÖZÖSSÉGI) MÉDIAHASZNÁLAT	25
3. AZ OLTÁSI HAJLANDÓSÁGOT MAGYARÁZÓ TÉNYEZŐK	26
3.1. TÁRSADALMI ÉS DEMOGRÁFIAI HÁTTÉRVÁLTOZÓK	26
3.2. COVID-19 ÉRINTETTSÉG	28
3.3. TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL, SZOLIDARITÁS	29
3.4. BIZALOM	30
3.5. VILÁGNÉZET	32
3.6. POLITIKAI PREFERENCIÁK	35
3.7. EGÉSZSÉGÜGY	37
3.8. MÉDIAHASZNÁLAT	40

A kutatásról és a mintavételről

- Az adatfelvétel időpontja: 2021. november 16. – december 20.
- Az adatfelvételt a Transylvania Inquiry és a TT Research & Communications közvélemény-kutató cégek bonyolították le.
- Célpopuláció:
 - **Románia** 18 év fölötti állandó lakosságága.
 - **Erdély (16 megye) magyar** nemzetiségű 18 év fölötti állandó lakosságága.
- Mintanagyság: összesen 2055 fő.
 - Románia: 1014
 - Erdélyi magyarok: 1031
- Az eredmények 95%-os valószínűséggel, $\pm 3,1\%$ -os hibahatárral érvényesek.
- A lekérdezés kérdezőbiztosok segítségével **telefonon történt, CATI módszerrel** (*computer assisted telephone interviews*).
- Mintavétel típusa:
 - A romániai minta esetében véletlenszerű mintavétel: randomizált telefonszámokon történt a lekérdezés, településtípus, régió, nem és életkor szerinti kvóták figyelembevételével.
 - Az erdélyi magyar minta esetében rétegzett véletlenszerű mintavétel
A meglévő telefonszámainkat régió és településtípus szerinti rétegekbe soroltuk. Az így kialakított rétegeken belül a településeket véletlenszerűen választottuk ki a megkérdezetteket.
- Az adatbázist régió, településtípus, nem, életkor és iskolai végzettség szerint súlyoztuk (1014-es romániai és 1031-es erdélyi magyar esetszámmra).
- Az kérdezőbiztosok szintén telefonon ellenőrizték.

A jelentésben használt rövidítések:

NV – nem válaszol; NT – nem tudja; N – esetszám, említések száma

1. A háttérváltozók megoszlása a romániai és az erdélyi magyar mintában (súlyozott esetszám, százalék)

		Románia	Erdélyi magyarok
Régió	Erdély	34	
	Munténia (Dobrudzsával és Olténiával)	46	
	Moldova	20	
	Székelyföld		32
	Közép-Erdély		25
	Partium		25
	Szórvány		19
Település típusa	Város	55	53
	Falu	45	47
Nem	Férfi	48	47
	Nő	52	53
Korcsoport	18-34 év	28	22
	35-55 év	35	36
	55+ év	37	42
Végzettség	Alapfokú	34	31
	Szakiskola	11	16
	Középfokú	34	33
	Felsőfokú	21	20
Vallás	Ortodox	84	
	Egyéb (Románia)	16	
	Római katolikus		39,5
	Protestáns (református, unitárius, evangélikus)		54,2
	Egyéb (Erdélyi magyar)		6,3
Szubjektív jövedelmi helyzet	Nélkülöznek	35	37
	Stabil anyagi helyzet	46	37
	Jól élnek	19	26
Általános elégedettség (átlagérték 1-10 közötti skálán)		7,4	7,8
Mintanagyság		1014	1031

A kutatás eredményei

Romániára és az erdélyi magyarokra vonatkozó vizsgálatunk középpontjában az oltásszkepticizmus, illetve általában véve a COVID-19-cel kapcsolatos lakossági attitűdök álltak. Legfontosabb kérdésünk az volt, hogy mi állhat az európai összehasonlításban kifejezetten alacsony oltási hajlandóság és magas oltásszkepticizmus hátterében.

A telefonos lekérdezésben használt kérdőív két fő komponensből épült fel. Egyrészt, az oltási hajlandóságra, illetve a COVID-19-cel közvetlenül összefüggő véleményekre, attitűdökre kérdeztünk rá, másrészt pedig olyan tényezőkre, amikről – az erre vonatkozó szakirodalomból kiindulva – az feltételeztük, hogy hatással vannak az oltási hajlandóságra. A kutatási jelentésben eredményeinket hármas részre tagolva közöljük:

- (1) Elsőként az oltási hajlandósággal és a COVID-19-cel kapcsolatos kérdésekre adott válaszokat mutatjuk be.
- (2) Másodikként az oltási hajlandóságot befolyásoló háttérváltozók alapmegoszlásait ismertetjük.
- (3) Harmadikként az kerül bemutatásra, hogy a nevezett háttérváltozók milyen hatással vannak az oltás fel nem vételére (oltatlanság), illetve az oltás elutasítására (oltásszkepticizmus)

Az (1) és a (2) részekben a romániai, erdélyi magyar, illetve székelyföldi (magyar) eredményeket hasonlítjuk egymással. A Székelyföldet emelt esetszám képviselte, külön bemutatását pedig az indokolta, hogy az oltási hajlandóság ebben a régióban tudvalévőleg alacsonyabb mind az országos, mind az erdélyi magyarokra jellemző átlagnál.

A (3) pontban azt mutatjuk be, hogy a különböző magyarázó változók szerint hogyan alakul az **oltatlanok**, illetve az **oltásszkeptikusok** aránya. Az oltásszkeptikusok az oltatlan népesség egy alcsoportját (mondhatni kemény magját) képviselik, akik nem csupán elmulasztották eddig beoltani magukat, hanem – bevallásuk szerint – a jövőben sem hajlandók felvenni az oltást.

Rövid szöveges összefoglalónkban – hogy elkerüljük a redundanciát – nem követjük száz százalékban a megoszlásokat és keresztábrákat tartalmazó jelentés szerkezetét. Az (1) rész, vagyis az oltással és COVID-19-cel kapcsolatos attitűdök bemutatása után a (2) és (3) részeket, vagyis a háttérváltozók megoszlását és hatását egyszerre tárgyaljuk.

1. Covid-19 témájú változók alapmegoszlásai

1.1. Átoltottság és oltási hajlandóság

Eredményeink szerint – a vizsgálat időpontjában, vagyis 2021. november második és december első felében – a romániai 18 év fölötti népesség 48 százaléka kapott legalább két oltást (közülük 8 százaléka vette fel a harmadikat is), míg további 6 százaléka kapott egy dózist. Ez egyben azt jelenti, hogy az oltatlanok a népesség 47 százalékát teszik ki. Ezek az eredmények – legalábbis első ránézésre – eltérnek a hivatalosan (leggyakrabban) megadott 40 százalékos átoltottsági aránytól. Érdemes ugyanakkor megjegyezni, hogy a december 15-ig 7,685 millió¹

1 2021. december 15-i adat: <https://vaccinare-covid.gov.ro/actualizare-zilnica-15-12-evidenta-persoanelor-vaccinate-impotriva-covid-19/>.

embernek adtak be legalább két oltást, ami 40 százalékos átoltottsággal 19,6 milliós népességet feltételez. Ez arra utal, hogy a 40 százalékos arány kiszámításakor a lakosság nyilvántartóban szereplő 12 év fölötti népesség (*populația stabilă*) számából indultak ki, ami nyilvánvalóan irreálisan magas. Jóval realisabb képet kapunk, ha a teljes körűen beoltottak számát a statisztikai hivatal által nyilvántartott lakónépességhez (*populația rezidentă*) viszonyítjuk, ami így már 48 százalékos teljes körű átoltottságot jelentene a 12 év fölötti lakosságra számítva. E mellett számolnunk kell azzal, hogy a 12-18 éves népességen belül az oltottak aránya alacsonyabb a többi korosztályhoz képest, illetve, hogy a statisztikai hivatal által megadott lakónépesség is messze felülbecsüli a tényleges népességszámot. Ezek alapján nem tekinthetjük irreálisnak, hogy Romániában azok aránya, akik egy dózissal sem lettek beoltva 47 százalékot tesz ki.

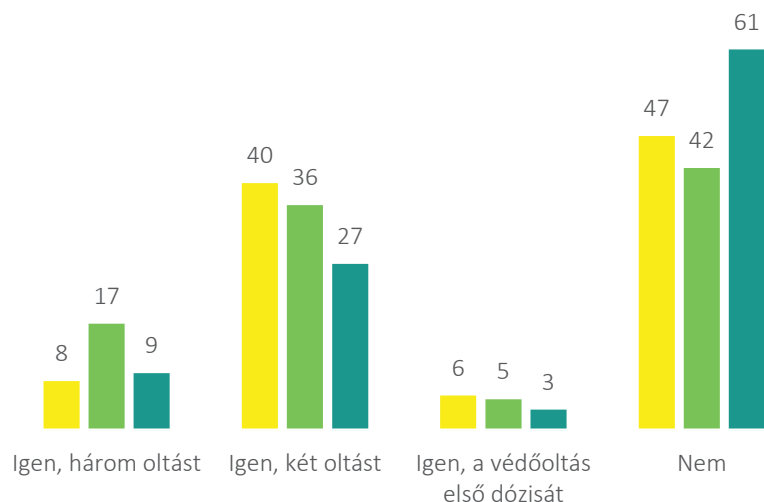
Eredményeink szerint az erdélyi magyarok körében az átoltottság ennél összességében valamivel magasabb: 53 százalékuk kapott legalább két oltást (17 százalék ezen belül három dózist) és további 5 százalékuk egy dózist. Így az oltatlanok aránya az országos 47 százalékkal szemben 42 százalékos. A Székelyföld esetében ezzel szemben az átoltottság kiugróan alacsony. 60 százalék nem részesült egyáltalán vakcinában, ami jóval magasabb az országos és az erdélyi magyarokra jellemző aránynál. 36 százalék részesült legalább két dózisban (ezen belül 9 százalék kapott 3 dózist) és további 3 százalék kapott egy dózist. Vagyis miközben a Székelyföldön kívüli magyarok jóval az átlag felett oltották be magukat, addig a székelyföldiek esetében ez az arány jóval az átlag alatt maradt. Ez az eredmény szintén nem mond ellent a rendelkezésre álló – töredékes – makro-adatoknak.^{2F}

Romániában az oltatlanok 60 százaléka, vagyis a teljes nagykorú népesség 28 százaléka zárkózik el kategorikusan az oltástól. Ezek az arányok az erdélyi magyarok között 57, illetve 24 százalék, a Székelyföldön pedig 65, illetve 40 százalék. Ezt a csoportot nevezzük *oltásszkeptikusnak*.

Székelyföld mellett Moldvában, a falun élők, az alacsonyan képzettek, a rossz anyagi helyzetben lévők között magasabb az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya (ez utóbbi három alapváltozó a magyar és a román minta esetében egyaránt hat). A magyar mintában magasabb az oltási hajlandóság és alacsonyabb az oltásszkeptizmus az idősök, illetve a protestánsok között. A katolikusok nagyobb arányú oltásszkeptizmus és alacsonyabb oltási hajlandósága részben a Székelyföldön való koncentráltságukkal függ össze.

2. Ön részesült-e COVID-19 elleni védőoltásban?

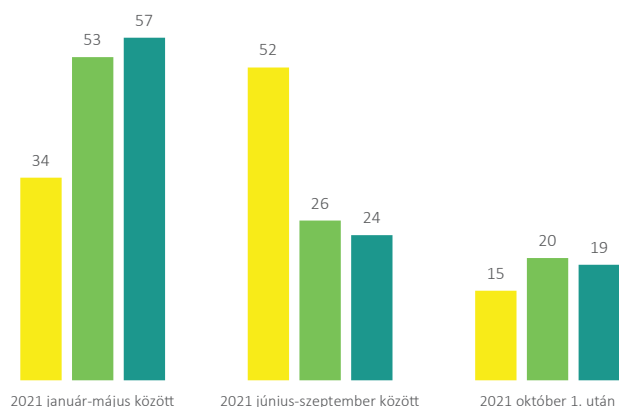
■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

2 A #ROVACCINARE oldal átoltottsági arányokat közöl községek szerint, amiből becsülhető az oltottak aránya a magyarok között. Modellszámításunk alapján a magyarok körében az átoltottság valamivel az országos átlag fölötti, míg a Székelyföldön ennél evidensen alacsonyabb. Csata Zsombor és Barna Gergő hasonló következtetésre jutottak a 2021. májusi adatok alapján. Lásd: Covid19-átoltottság: az első öt hónap eredményei (erdelystat.ro)

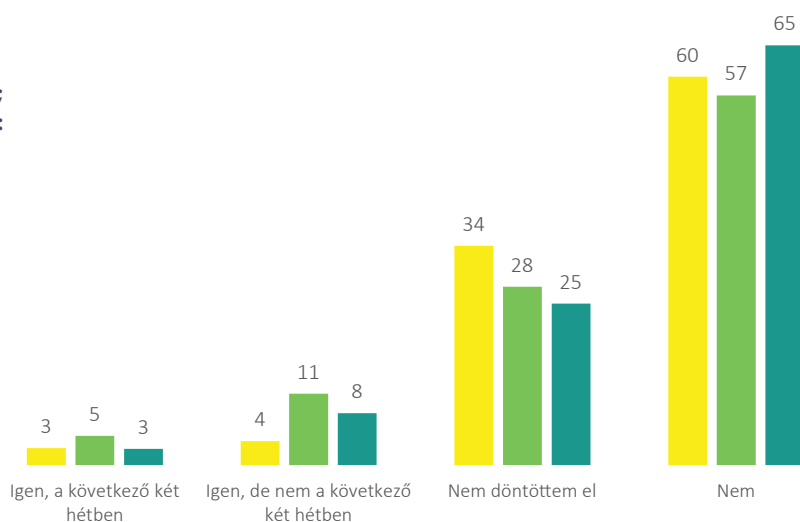
3. Mikor kapta meg az első oltást?
(Legalább egy dózissal beoltottak;
Románia: N=526; erdélyi magyarok:
N=594)

■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

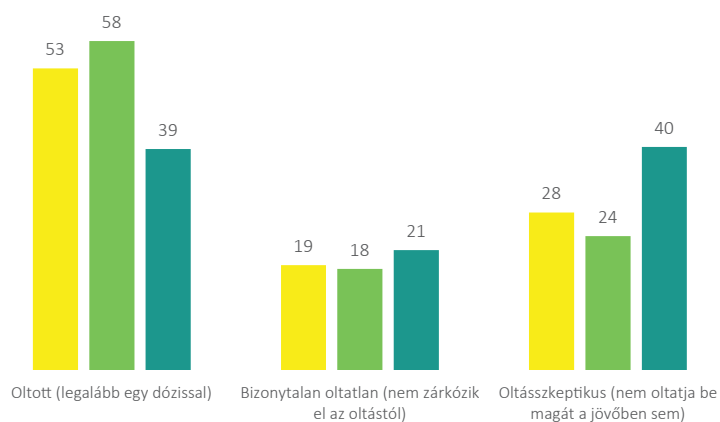
**4. Tervezi-e, hogy beoltatja magát a következő időszakban? (Oltatlanok;
Románia: N=461; Erdélyi magyarok:
N=426)**

■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

**5. Átoltottság és oltási hajlandóság időszakban? (Oltatlanok; Románia:
N=461; Erdélyi magyarok: N=426)**

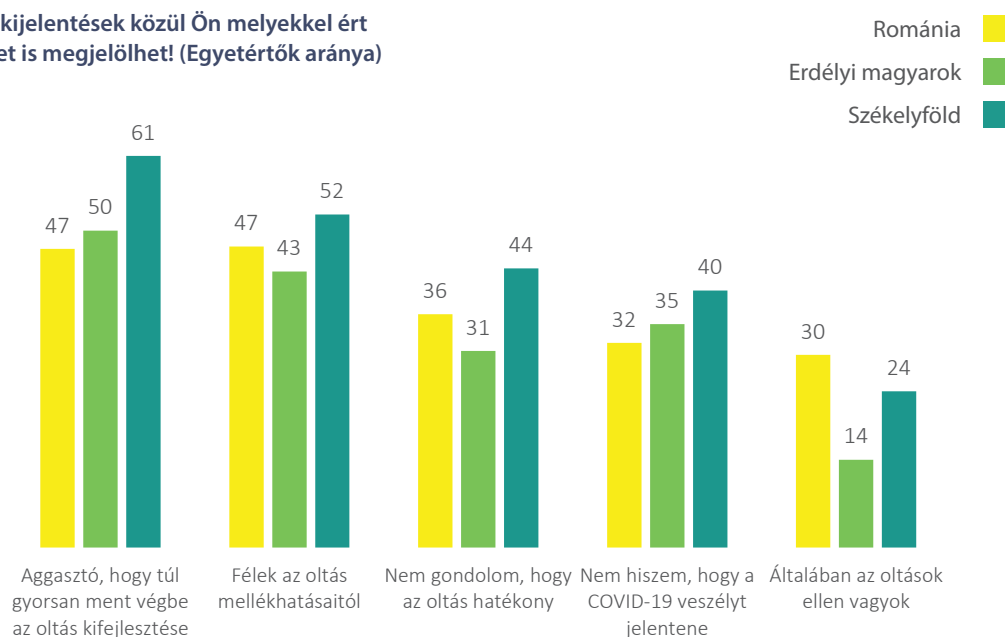
■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

1.2. Oltás- és víruszkeptikus attitűdök

Romániában a lakosság 47-47 százaléka fél az oltás mellékhatásaitól, illetve véli úgy, hogy „aggasztó, hogy az oltás túl gyorsan került kifejlesztésre”. Ezek az arányok az erdélyi magyarok esetében 50 és 43, a székelyföldiek esetében pedig 61, illetve 52 százalék. A mellékhatásoktól való félelem értelemszerűen nagyon nagymértékben átfedést mutat az oltatlanok csoportjával. A románok 32, az erdélyi magyarok 35 és a székelyföldiek 40 százaléka tekinthető víruszkeptikusnak, vagyis gondolja azt, hogy a COVID-19 valójában nem jelent veszélyt. 36, 31, illetve 44 százalék véli úgy, hogy az oltás nem jelent hatékony védelmet a COVID ellen.

6. A következő kijelentések közül Ön melyekkel ért egyet. Többet is megjelölhet! (Egyetértők aránya)

7. Hány oltás- és víruszkepticizmus kijelentéssel ért egyet? (a kijelentéseket lásd, a 6. ábrán)

	Románia	Erdélyi magyarok	Székelyföld
Egy kijelentéssel sem ért egyet	41	34	26
Egy kijelentéssel ért egyet	10	16	14
Két kijelentéssel ért egyet	13	19	17
Három kijelentéssel ért egyet	9	12	12
Négy kijelentéssel ért egyet	4	11	17
Mind az öt kijelentéssel egyetért	23	7	14
Összesen	100	100	100

8. Oltásszeptikus kijelentésekkel való egyetértés háttérváltozók szerint

		Félek az oltás mellékhatásaitól		Aggasztó, hogy túl gyorsan ment végbe az oltás kifejlesztése		Általában az oltások ellen vagyok	
		Románia	Erdélyi magyarok	Románia	Erdélyi magyarok	Románia	Erdélyi magyarok
Régió	Erdély	40		42		31	
	Munténia	48		49		27	
	Moldova	56		49		35	
	Székelyföld		52		61		24
	Közép-Erdély		30		33		9
	Partium		53		53		10
	Szórvány		32		48		7
Település-típus	Város	44	37	46	45	26	14
	Falu	51	50	48	55	35	14
Nem	Férfi	45	37	44	46	29	15
	Nő	49	49	49	53	31	13
Életkor	18-34	45	45	47	58	27	11
	35-54	49	51	48	55	34	20
	55+	46	36	46	41	29	10
Végzettség	Alapfok	57	48	56	51	40	14
	Középfok	41	43	41	52	26	16
	Felsőfok	36	36	36	43	15	11
Anyagi helyzet	Nélkülöznek	63	51	59	54	44	17
	Stabil	42	43	45	51	26	12
	Jól élnek	33	34	33	42	17	12
Gazdasági aktivitás	Dolgozik	43	41	43	51	24	16
	Nyugdíjas	47	37	48	40	31	9
	Más inaktív	70	70	62	72	56	21
Kiskorú gyerek	Van	47	54	47	62	32	19
	Nincs	47	38	47	43	30	11
Párt-preferencia	PSD	51		50		33	
	PNL	35		40		23	
	USR	29		40		11	
	AUR	58		65		33	
	RMDSZ	-	42	-	50	-	16
	Egyéb	43	51	33	50	33	11
	Passzív, bizonytalan	51	44	51	49	32	10
Felekezet	Ortodox	48	-	48	-	31	-
	Római katolikus		44		52		16
	Protestáns		42		48		12
	Más	51	53	49	56	30	6
Facebook használat	Naponta	45	49	43	55	27	16
	Ritkábban	30	41	39	51	17	13
	Soha	54	36	52	41	38	10
Összesen		47	43	47	50	30	14

9. Oltás- és vírusszkeptikus kijelentésekkel való egyetértés háttérváltozók szerint

Románia		Nem gondolom, hogy az oltás hatékony		Nem hiszem, hogy a COVID-19 veszélyt jelentene	
		Erdélyi magyarok	Románia	Erdélyi magyarok	Románia
Régió	Erdély	37		33	
	Munténia	33		31	
	Moldova	45		33	
	Székelyföld		44		40
	Közép-Erdély		20		16
	Partium		29		41
	Szörvány		24		43
Település-típus	Város	32	27	30	30
	Falu	42	34	34	40
Nem	Férfi	38	29	32	32
	Nő	35	33	32	38
Életkor	18-34	33	34	26	31
	35-54	42	39	36	39
	55+	34	22	32	33
Végzettség	Alapfok	45	31	38	43
	Középfok	33	32	29	32
	Felsőfok	24	29	21	23
Anyagi helyzet	Nélkülöznek	52	35	42	45
	Stabil	30	29	28	30
	Jól élnek	25	28	25	31
Gazdasági aktivitás	Dolgozik	33	33	29	32
	Nyugdíjas	36	21	33	36
	Más inaktív	55	50	48	47
Kiskorú gyerekek	Van	35	42	33	39
	Nincs	37	26	32	33
Párt-preferencia	PSD	41		38	
	PNL	24		20	
	USR	24		22	
	AUR	43		42	
	RMDSZ	-	33	-	38
	Egyéb	42	39	29	42
	Passzív, bizonytalan	37	25	33	29
Felekezet	Ortodox	38	-	33	-
	Római katolikus		34		38
	Protestáns		30		34
	Más	35	10	30	21
Facebook használat	Naponta	33	36	29	33
	Ritkábban	31	33	27	38
	Soha	43	19	37	36
Összesen		36	31	32	35

1.3. Covid-19 érintettség

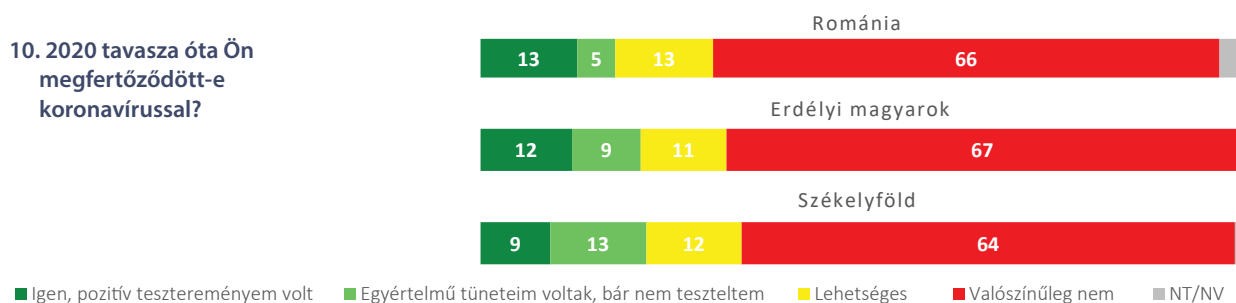
Eredményeink szerint a romániai népesség 13 százalékának volt pozitív COVID-teszt eredménye, ami 2,03 millió pozitív tesztnek felel meg.³ Az erdélyi magyarok esetében a pozitív tesztel rendelkezők aránya 12, a székelyföldiek esetében pedig 9 százalék. Romániában további 5, az erdélyi magyarok között 9, a Székelyföldön 13 százalék nyilatkozott úgy, hogy egyértelmű tünetei voltak azonban nem tesztelte magát. Amennyiben őket is fertőzöttnek tekintjük, azt mondhatjuk, hogy Románia szintjén az egyértelmű tüneteket produkáló fertőzöttek 72, az erdélyi magyarok között 59, a Székelyföldön pedig csupán 41 százaléka lett tesztelve. Így ez utóbbi régióban nem annyira a fertőzöttségi arány, mint a fertőzöttek tesztelése marad el az országos átlagtól.

Háttérváltozók szerint vizsgálva a pozitív teszteredménnyel rendelkezők arányát, régiók alapján Moldovában (15 százalék), illetve a Partium területén (17 százalék) volt a legtöbb igazolt fertőzött. Az erdélyi magyarok körében (beleértve Székelyföldet is) jellemzően a városi térségben, míg a román minta alapján a falvakban volt a legtöbb pozitív eredmény, továbbá magas az arány a magyar fiatalok (18-35 évesek), illetve a román középkorúak (35-54 évesek) között. Románia szintjén, illetve az erdélyi magyarok körében egyaránt, többségében a felsőfokú végzettségűek rendelkeztek pozitív tesztel, ami feltehetően összefügg az anyagi helyzettel is. Oltási hajlandóság vonatkozásában vizsgálva, mind országos szinten, illetve az erdélyi magyarok körében is a bizonytalan oltakozók kategóriájában volt a legmagasabb a pozitív teszteredmények aránya.

A betegség lefolyása súlyosabb volt az erdélyi magyarok körében, mint Románia szintjén, míg a románok 69 százaléka könnyen átment a betegségen, addig a magyarok körében 43 százalék ez az arány. A románok 21 százaléka, az erdélyi magyarok 35 százaléka véli úgy, hogy közepes lefolyású volt a betegség, továbbá a magyarok 10 százalékának súlyos volt, de nem került kórházba, 5 százalékot pedig kórházban ápoltak (ezek a számok Románia szintjén 5 és 1 százalékosak).

Románia szintjén a kérdezettek 11 százalékának van koronavírusban elhunyt és 34 százalékban kórházi kezelésre szoruló családtagja, közeli ismerőse. Ezek a számok az erdélyi magyarok esetében 15 és 34, a Székelyföldön 10 és 27 százalékosak. Pozitív tesztel rendelkező családtagja, ismerőse a romániaiak 70, az erdélyi magyarok 57, a székelyföldiek 45 százalékának van. Minden bizonnyal a kisebb tesztelési hajlandósággal magyarázható, hogy a Székelyföldön – szemben az országos 26 és az erdélyi magyarokra jellemző 40 százalékkal – 51 százaléknak nincs olyan családtagja, ismerőse, aki visszaigazoltan megfertőződött volna. A COVID érintettség hatása az oltási hajlandóságra és az oltásszkepticizmusra jóval erősebb a romániai, mint az erdélyi magyar mintán, ahol csupán az elhunyt családtag esetében növekszik meg az oltási hajlandóság. A román mintán a fertőzöttek, pozitívan tesztelt, kórházban kezelt, vagy elhunyt családtaggal, ismerőssel rendelkezők esetében egyaránt alacsonyabb a vírusszkepticizmus és magasabb az oltási hajlandóság.

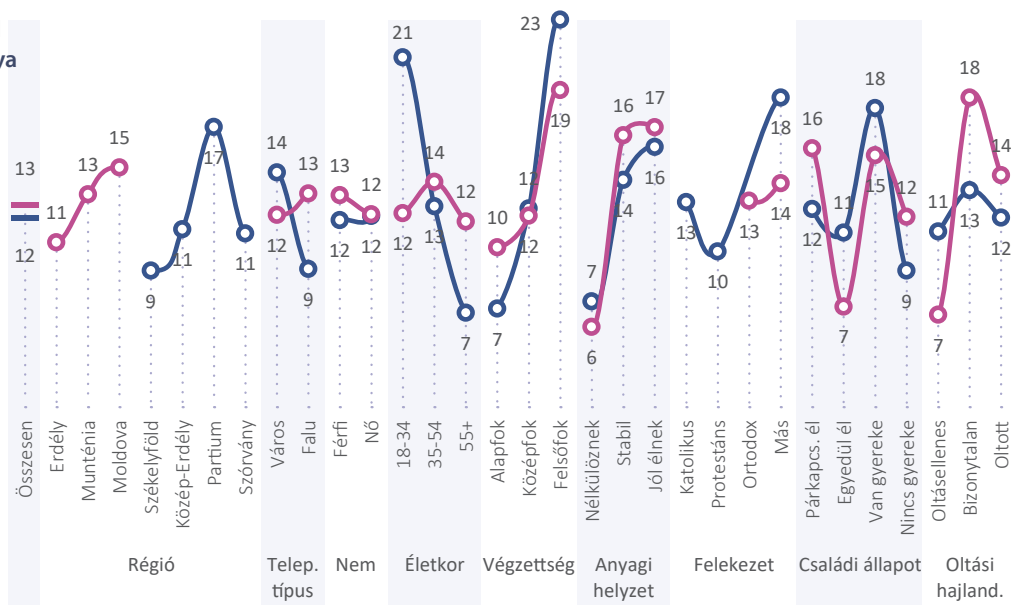
10. 2020 tavasza óta Ön megfertőződött-e koronavírussal?

3 A fertőzöttek hivatalos száma december 15-én 1,79 millió volt, ami ugyanakkor nem tartalmazza az otthon elvégzett és be nem jelentett gyorseszteszek számát. Így ez az arány is kompatibilis a makro-adatokkal.

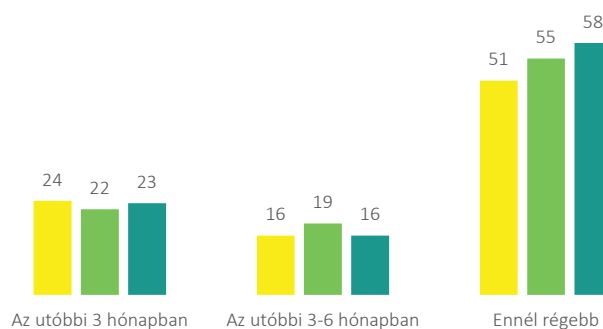
11. A pozitív teszteredménnyel rendelkezők aránya háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

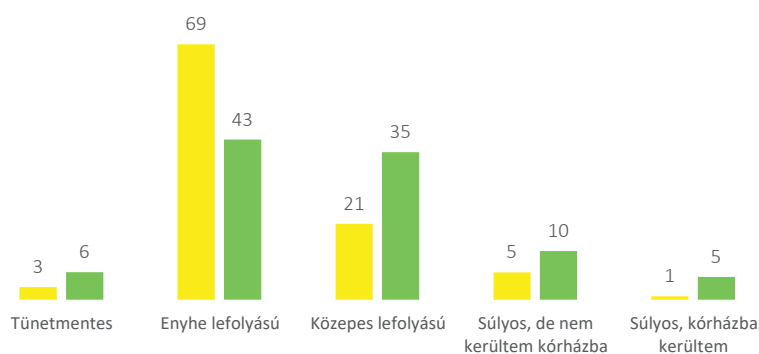
12. Mikor fertőződött meg?

■ Románia (N=180)
■ Erdélyi magyarok (N=216)
■ Székelyföld (N=72)

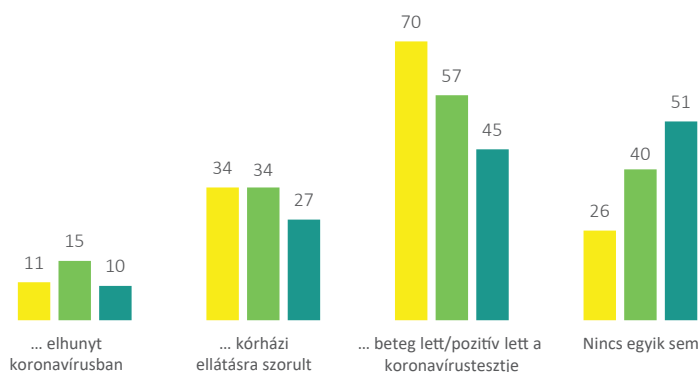
13. Milyen volt a betegség lefolyása?

■ Románia (N=180)
■ Erdélyi magyarok (N=216)

14. Van olyan családtagom, közeli ismerőse, aki ...

■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

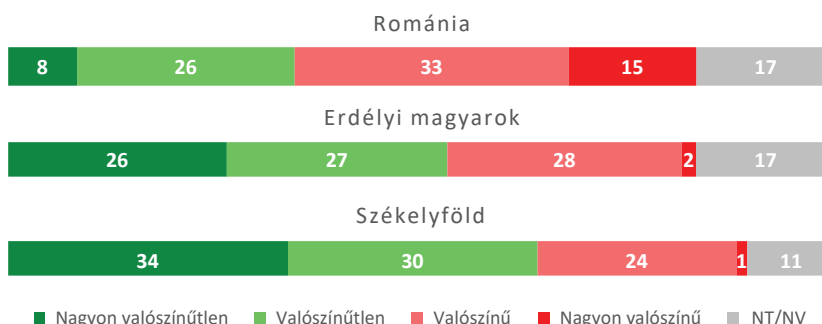

1.4. COVID-19-cel kapcsolatos várakozások és félelmek

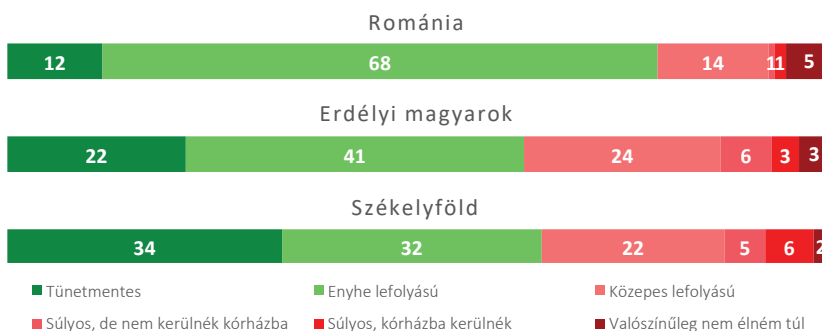
Romániában 48 százalék gondolja úgy, hogy a következő fél évben valószínű/nagyon valószínű, hogy elkapja a koronavírust, az erdélyi magyarok 30, illetve a székelyföldiek 25 százaléka vélekedett ekképpen. Bár a román mintában arányaiban nézve többen gondolják azt, hogy megfertőződnek, de 80 százalék úgy ítéli meg, hogy tünetmentes, vagy enyhe lefolyású lenne a betegség, míg az erdélyi magyarok és a székelyföldiek esetében 63, valamint 66 százalék vélekedett hasonlóan. Az erdélyi magyarok 24 százaléka úgy ítéli meg, hogy közepes, 6 százalék szerint súlyos lenne a betegség lefolyása, 3 százalék amellet érvelt, hogy kórházba is kerülne. Székelyföldre vonatkozóan ezek az arányok 22, 5, illetve 6 százalékosak.

A következő kérdésblokkban arra voltunk kíváncsiak, hogy a COVID-19 járvány mennyire jelent veszélyt az egyén családtagjaira, valamint munkahelyére nézve, emellett milyen hatással van az ország gazdaságára. Az erdélyi magyarok 33 százaléka szerint, nagyon nagy veszélyt/jelentős veszélyt jelent a járvány a családtagjaira, Románia szintjén, valamint a székelyföldiek esetében 30, valamint 18 százalék. A munkahely tekintetében a románok 26 százaléka, az erdélyi magyarok 23 százaléka, legkevésbé pedig a székelyföldiek (14 százalék) gondolják úgy, hogy komoly fenyegetettséget jelentene a COVID-19. Az ország gazdaságára vonatkozóan eltérő eredmények születtek az előzőektől. Mind a magyar, illetve román mintában számottevően magasabb azok aránya, akik szerint nagyon nagy, vagy jelentős veszélyt jelent a járvány a gazdaságra. Románia szintjén ez az arány 47 százalék, és csupán 10 százalék gondolja úgy, hogy egyáltalán nincs, vagy alacsony hatása van a COVID-19-nek. Ezek a számok az erdélyi magyarok körében 64, valamint 13 százalék, Székelyföldön pedig 52 és 21 százalék.

15. Mit gondol, mennyire valószínű, hogy a következő fél évben elkapja a koronavírust?

16. Amennyiben (mégis) megfertőződné, mit gondol, milyen lefolyású lenne a betegsége?

17. Mit gondol mennyire jelent veszélyt a COVID-19 járvány a következőkre?

NT/NV

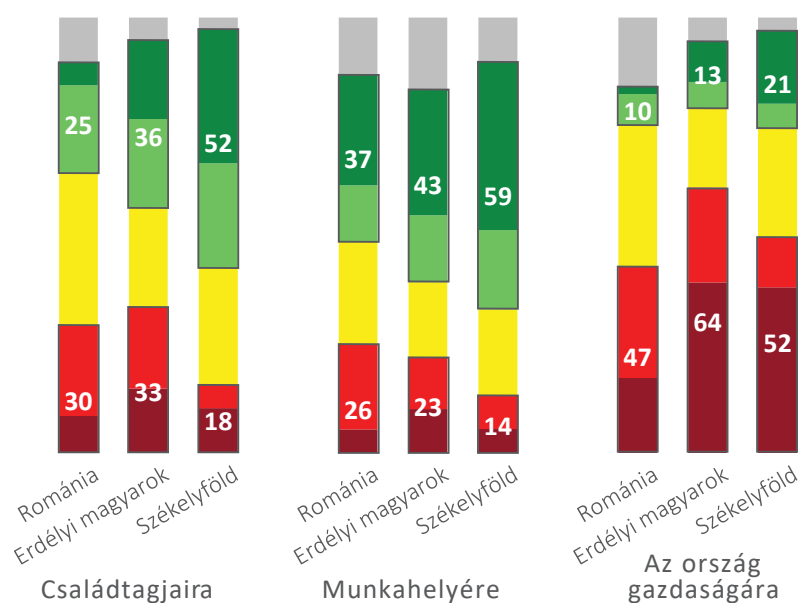
Nem jelent veszélyt

Alacsony veszélyt

Közepes veszélyt

Jelentős veszélyt

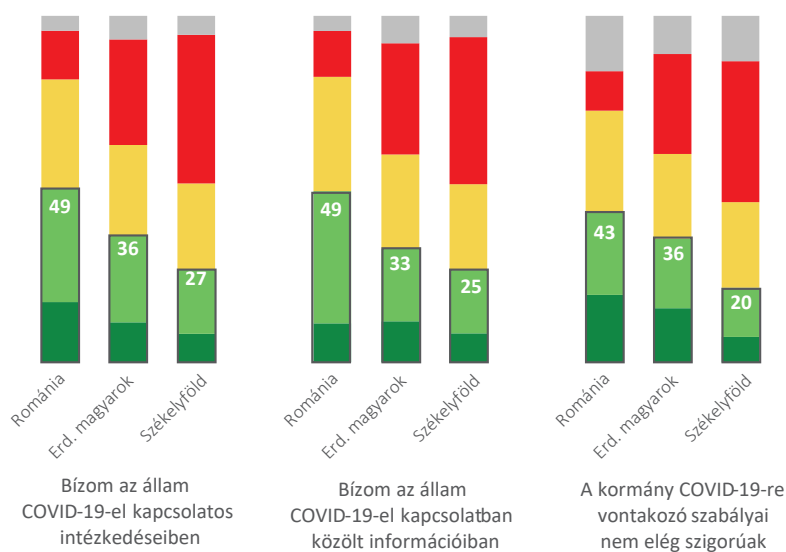
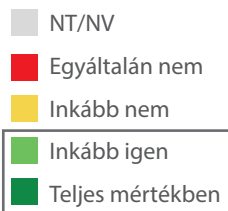
Nagyon nagy veszélyt

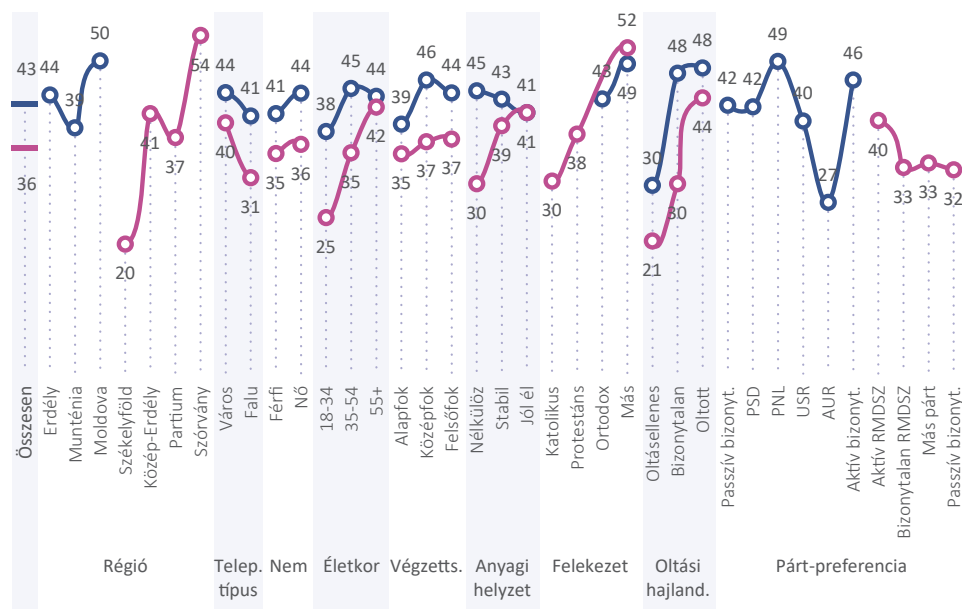
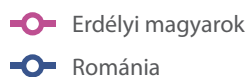
1.5. COVID-19-cel kapcsolatos intézkedések megítélése

Fontosnak tartottuk megvizsgálni, hogy a megkérdezettek miként vélekednek az állam által bevezetett koronavírus-sal összefüggő szabályozásokról. Többek között rákérdeztük arra, hogy mennyire bíznak az állam intézkedéseiben, valamint a COVID 19-cel kapcsolatban közölt információkban. Mindkét kijelentés tekintetében a románok 49-49 százaléka, az erdélyi magyarok 36, illetve 33 százaléka, továbbá a székelyföldiek 27, valamint 25 százaléka értett teljes mértékben, vagy részben egyet. Románia szintjén 43 százalék gondolja úgy, hogy nem elég szigorúak a koronavírus-sal kapcsolatos szabályozások, valamivel alacsonyabb ez az arány az erdélyi magyarok körében (36 százalék). Székelyföldön csupán 20 százalék értett egyet a kijelentéssel, ami részben az oltás- és vírusszkepticizmussal magyarázható. Amennyiben háttérváltozók alapján vizsgáljuk a felvetést, hogy „a kormány COVID-19-re vonatkozó szabályai nem elég szigorúak”, a román mintában Munténia területén élők, a magyar mintában pedig a székelyföldiek értenek legkevésbé egyet ezen kijelentéssel. Életkor szerint elemezve a magyar mintában jelentős különbségek tapasztalhatóak. Míg a 35-54 évesek 35 százaléka, az 55+ korosztály 42 százaléka, addig a fiatalok, vagyis a 18-34 év közöttiek csupán 25 százaléka gondolja úgy, hogy lehetnének szigorúbbak a szabályozások. Egyértelműen körvonalazódik mindkét minta esetében, hogy az oltásellenesek értenek legkevésbé egyet azzal, hogy nem elég szigorúak a szabályok (Románia 30 százalék, erdélyi magyarok 21 százalék), párt-preferencia alapján pedig az AUR szavazótábor vélekedett ekképpen (27 százalék). Románia szintjén 44 százalék tartja helyesnek, hogy „meghatározott helyekre csak az oltással rendelkező személyek mehetnek be”, de hasonlóképpen vélekednek arról is, hogy „a tömeges átoltottság az egyedüli mód ahhoz, hogy visszatérjünk a normalitáshoz”, az erdélyi magyarok esetében ezek az arányok 35 és 46 százalék, míg a Székelyföldön élők 19, valamint 28 százaléka ért részben, vagy teljes mértékben egyet.

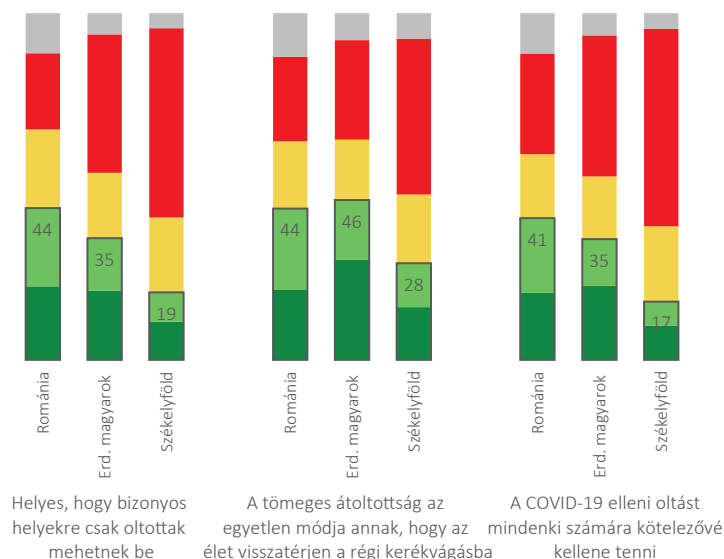
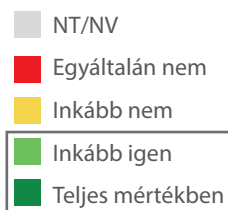
18. Mennyire ért egyet a következő kijelentésekkel?

19. A kormány COVID-19-re vonatkozó szabályai nem elég szigorúak (Egyetértő válaszok aránya háttérváltozók szerint)

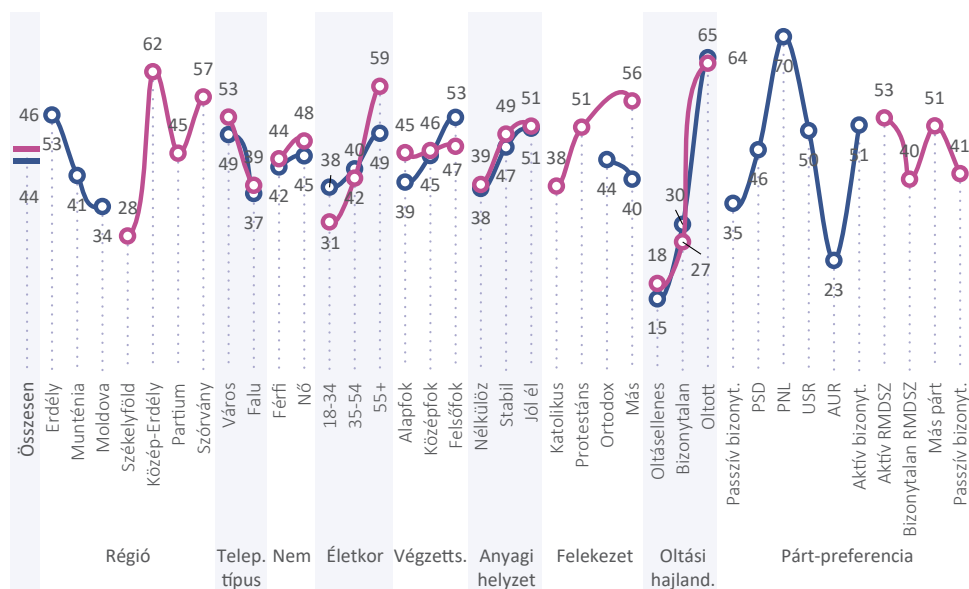

20. Mennyire ért egyet a következő kijelentésekkel?

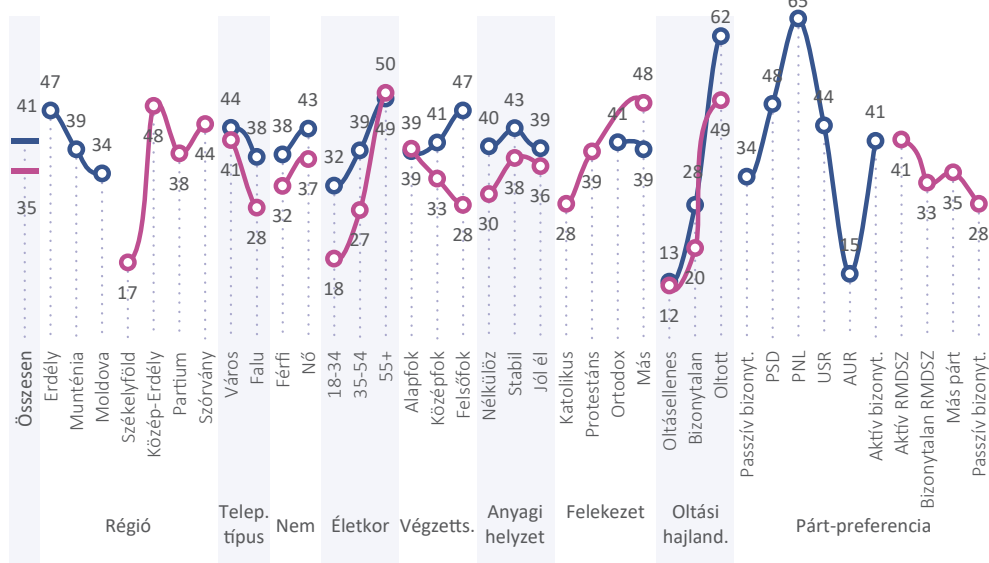
21. A tömeges átoltottság az egyetlen módja annak, hogy az élet visszatérjen a régi kerékvágásba

— Erdélyi magyarok
— Románia

22. A COVID-19 elleni oltást mindenki számára kötelezővé kellene tenni

— Erdélyi magyarok
— Románia

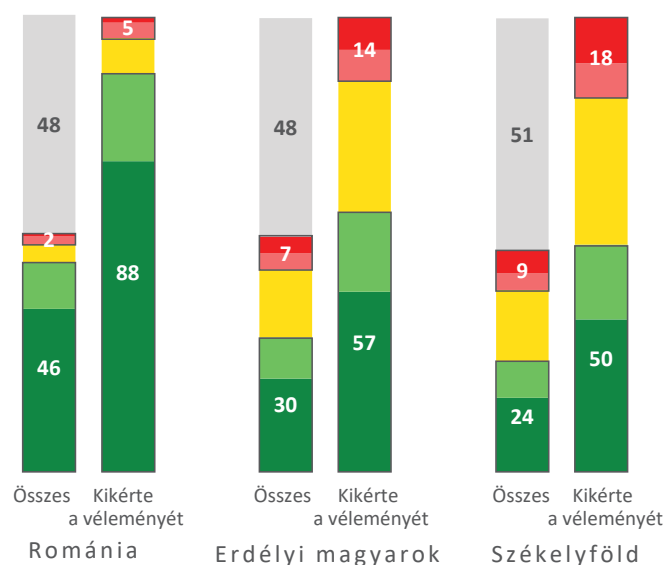
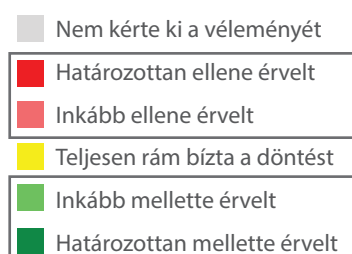

1.6. A családorvos szerepe a Covid-19 oltás felvételében

Érdemes külön kiemelni a családi orvosok szerepét, hisz ez is egy olyan tényező, ami a székelyföldi alacsony átoltottságot magyarázhatja. Romániában a kérdezettek 46 százaléka kapott biztatást az oltás felvételére a családi orvosától. Ez az aránya székelyföldiek esetében csupán 24 százalékos. Még egyértelműbb az összefüggés, ha csak azokat nézzük, akik a témában konzultáltak a családi orvosukkal. Romániában 88, a Székelyföldön csak 50 százalékuk kapott biztatást az oltás felvételére. A (válaszadók által megkérdezett) székelyföldi családi orvosok 18 százaléka kifejezetten az oltás ellen érvelt. Az alábbi (egy asszisztenssel készült) interjúrészlet jól illusztrálja a helyzet dinamikáját: az oltásellenes közegben az egészségügyi személyzet gyakran nem érvel az oltás mellett, ezzel reprodukálva az oltásszkepticizmust:

„Azt mondták, hogy mikor elvívódott, nem is avval a betegséggel vivődött el, hanem egyéb betegséggel, de COVID-nak hozták ki. Befektették, tesztelték, kijött pozitívnak, s két napra pont meg is halt. A családtagok fel vannak veszve, hogy ők evvel vitték el, mert itthon ilyesmi tünete nem volt a betegnek. Nézik a médiát, a tévét, rádiót mind csak ezeket hallgatják. Én nehezen tudom rávenni, hogy most az éppenséggel kell vagy fontos vagy nem tudom. Én nem erőszakolok senkit, mert én is félek, nem tudom, kinek a szervezete, hogy bírja ezt, hogy... Isten őrizz, legyen valami más tünete, baja, s akkor aztán engem a családtagok megesznek, én ettől tartok. Meg aztán hallottam is, hogy valaki bekapta az oltást, és lebénult másnapra. Igen. S akkor én is úgy vagyok, hogy tartok, biza tőle, hogy már valakire én ráerőszakoljam. Én elmondom, s aztán mindenki döntse el. Mindenki felnőtt, s maga felett döntsön, hogy mit akar. Aztán ne rám vessenek, hogy én akartam, s miattam... Azt nem szeretném.” (Interjúrészlet egy székelyföldi egészségügyi asszisztenssel)

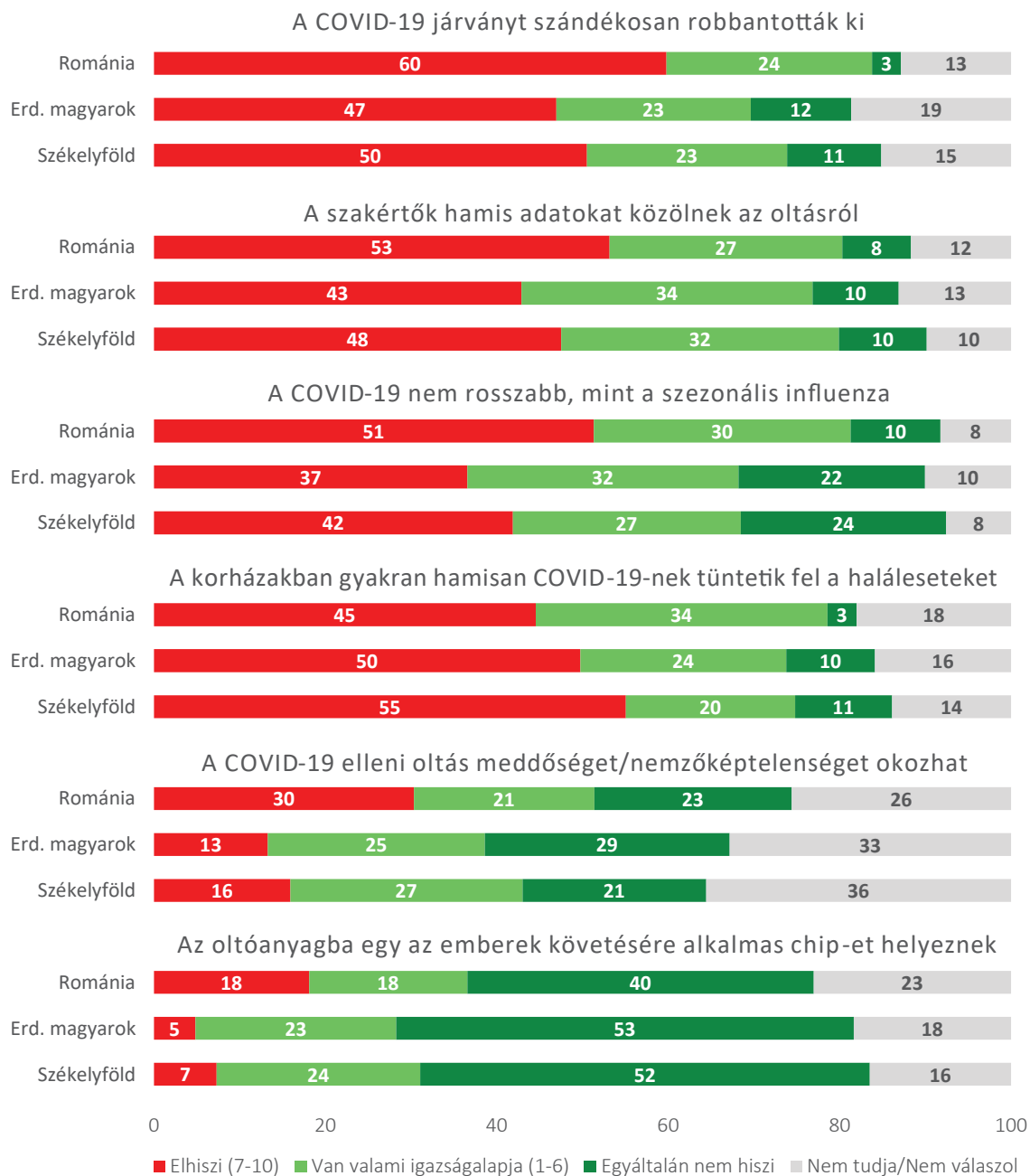
23. A családorvosa javasolta-e Önnek a COVID elleni védőoltás beadását?

1.7. COVID-19 összeesküvés-elméletek

A COVID 19-re vonatkozó összeesküvés-elméletek közül, a románok 60 százaléka gondolja úgy, hogy a „járványt szándékosan robbantották ki”, emellett 50 százalék felett van azok aránya, akik szerint „a szakértők hamis adatokat közölnek az oltással kapcsolatban”, illetve hogy a „koronavírus nem rosszabb egy szezonális influenzától”. Az erdélyi magyarok 50 százaléka, a székelyek 55 százaléka úgy véli, hogy a „kórházakban gyakran hamisan COVID 19-nek tüntetik fel a haláleseteket”, továbbá a székelyek 50, valamint az erdélyi magyarok 47 százaléka szerint „szándékosan robbantották ki a pandémiát”. Mind az erdélyi magyarok, illetve a székelyek esetében 40 százalék feletti azok aránya, akik szerint „a szakértők nem hiteles információkat közölnek az oltásról”.

24. Mennyire ért egyet a következőkkel?

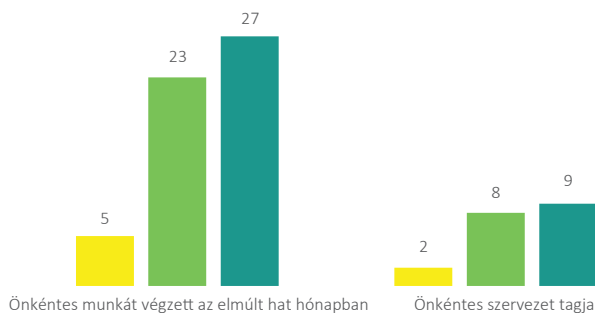
2. Az oltási hajlandóságot/szkepticizmust magyarázó változók alapmegoszlásai

2.1. Társadalmi részvétel és szolidaritás

A közösségi, vagy nyájimmunitást egyfajta közjóként értelmezhetjük. Ez úgy alakul ki, hogy a közösség tagjai vállalnak egy minimális – az oltással járó – kockázatot azért, hogy a vírus ne terjedjen tovább, illetve, hogy az egészségügyi szempontból sérülékenyebb egyének védve legyenek a megbetegedéstől. Így az oltási hajlandóságot a társadalmi szolidaritás egy formájának is szokás tekinteni. Ebből indul ki az a gondolatmenet, hogy amely az oltási hajlandóság meglétét a társadalmi szolidaritás és részvétel egyéb megnyilvánulásaihoz köti, ezzel magyarázza. Kérdőívünkben az önkéntes munkában és szervezetekben való részvételre, illetve a közéleti részvételre kérdeztünk rá. Ez utóbbi hangsúlyosan megjelenik a romániai proteszt-mozgalmakra vonatkozó szakirodalomban, mondván, hogy a közéleti részvétel nem konvencionális formáin keresztül a román középosztály az állampolgárságnak egy új részvételre és szolidaritásra alapuló formáját alakította ki. Egyrészt elmondható, hogy úgy az önkéntes munkában/szervezetekben való aktivitás, mint az aktív közéleti részvétel magasabb a magyaroknál (beleértve a Székelyföldet), mint a romániai átlag. A magyarok 29, a székelyföldiek 27 százaléka jellemző valamilyen extra-elektoralis részvételi forma és 24, illetve 28 százaléuk végzett önkéntes munkát. Románia egészére nézve, ezek az arányok a 21 és 7 százalék. Másrészt, az is kijelenthető, hogy ezeknek a változóknak valóban van hatása az oltási hajlandóságra. A román minta esetében a közéleti részvétel, a magyarok esetében az önkéntesség növelte az oltási hajlandóságot és csökkentette az oltásszkepticizmust.

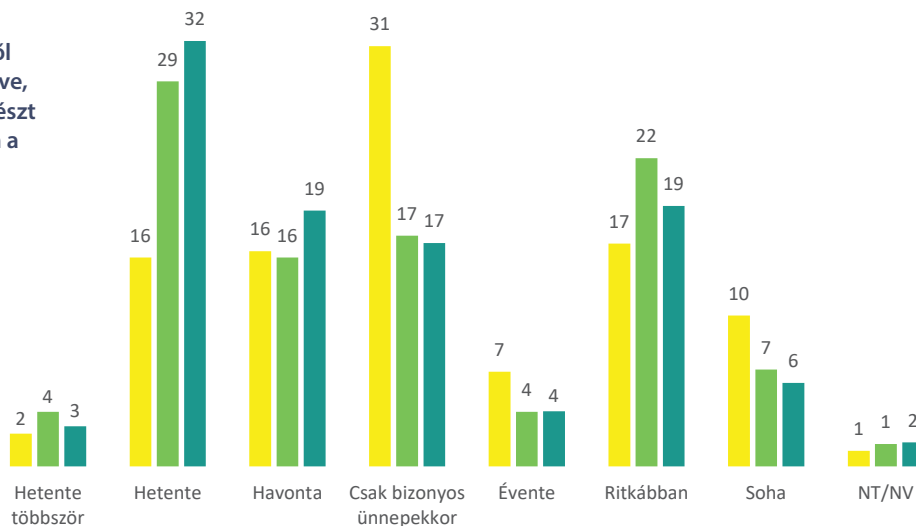
25. Végzett-e önkéntes munkát és tagja-e önkéntes szervezetnek? (Pozitív válaszok aránya) aránya

■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

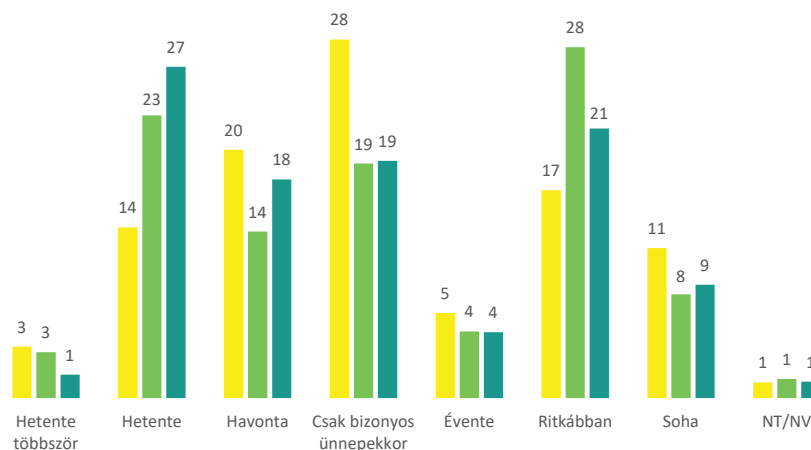
27. Esküvőktől, temetésektől és keresztelektől eltekintve, milyen gyakran szokott részt venni vallási szertartáson a COVID-járvány előtt?

■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

27. Esküvőktől, temetésektől és keresztelektől eltekintve, milyen gyakran szokott részt venni vallási szertartáson mostanában?

Románia
Erdélyi magyarok
Székelyföld

28. Az elmúlt hónapban milyen gyakorisággal végezte az alábbi tevékenységeket?

Románia
Erdélyi magyarok
Székelyföld

2.2. Bizalom

2.2.1. Személyközi bizalom

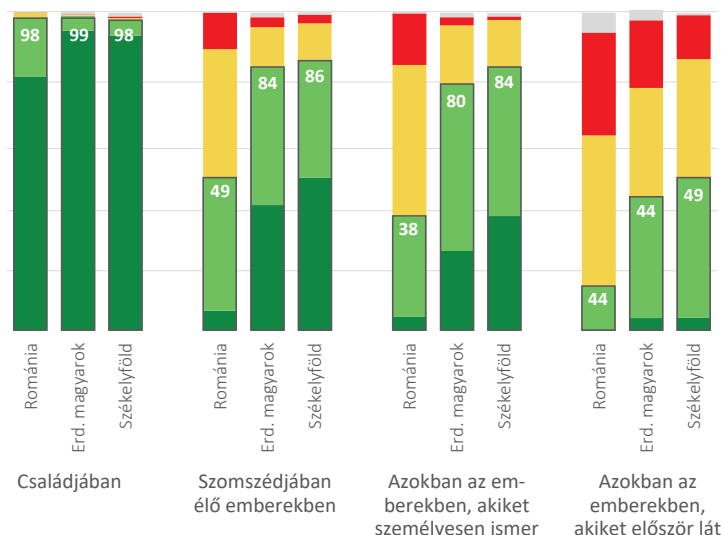
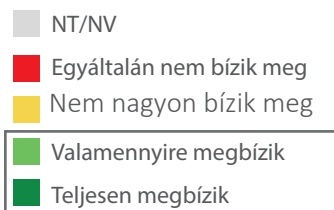
A bizalom vonatkozásában a személyközi és az intézmények iránti bizalomra egyaránt rákérdeztünk. A személyközi bizalom a társadalmi szolidaritással szorosan összefüggő változó, az intézményes bizalom pedig az adott szervezet legitimitásának fokmérője.

A bizalom nemzetközi összehasonlításban is rendkívül alacsony szintje ismert dolog, hasonlóan ahhoz, hogy a személyközi bizalom szintje a magyarok esetében magasabb.⁴ Ezt a mostani vizsgálat eredményei is megerősítették. Romániában csupán 12 százalék bízik meg azokban az emberekben, akiket először lát, míg a magyarok esetében 44, az Székelyföldön 49 százalék. A románok ugyanakkor nem csak az idegenekben nem bíznak, hanem közvetlen környezetükben sem. A szomszédokban 49, az ismerősökben 38 százalék bízik meg

4 Lásd a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet European Values Study vizsgálatát.

és sokak számára a bizalom köre kizárólag a családra terjed ki. Az erdélyi magyarok 84, a székelyföldiek 86 százaléka bízik a szomszédokban, az ismerősök esetében ez az arány 80 és 84 százalék. Vagyis a magyarok esetében nem csupán az általános (vagyis az ismeretlenekben való) bizalom magasabb, hanem a személyes környezetbe vetett bizalom is.

29. Mennyire bízik meg különböző csoportokhoz tartozó emberekben?

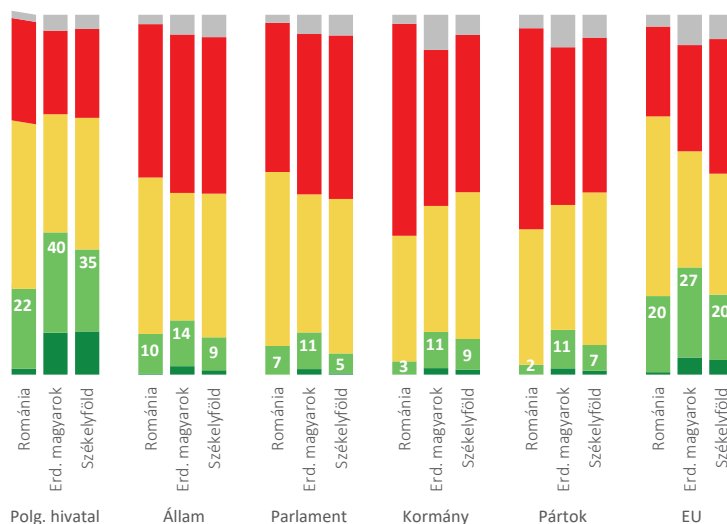
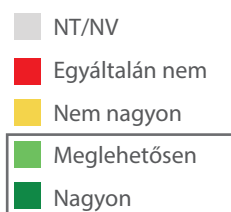

2.2.2. Intézményes bizalom

A politikai és adminisztratív intézményekben való rendkívül alacsony bizalom egy új elem. A románok csupán 10 százaléka bízik az államban, 7 százaléka a parlamentben, 3 százaléka a kormányban 2 százaléka a pártokban, 22 százaléka a polgármesteri hivatalban és 20 százaléka az EU-ban. Az erdélyi magyarok esetében a bizalmi szint ezekben az intézményekben rendre magasabb, a Székelyföldön az állam és a parlament esetében alacsonyabb a romániai átlagnál.

Ugyancsak rendkívül alacsony a bizalom a multinacionális vállalatokban, a sajtóban és a közösségi médiában (12, 18 és 9 százalék). Az erdélyi magyarok mindhárom intézményben kicsit jobban, a székelyföldiek a sajtóban és multikban az romániai átlagnál is kevésbé bíznak. Az egyház viszonylag magas, 58 százalékos bizalomnak örvend a románok, 78 százalékosnak az erdélyi és 76 százalékosnak a székelyföldi magyarok között.

30. Mennyire bízik meg az alábbiakban? Hatalmi és politikai intézmények.

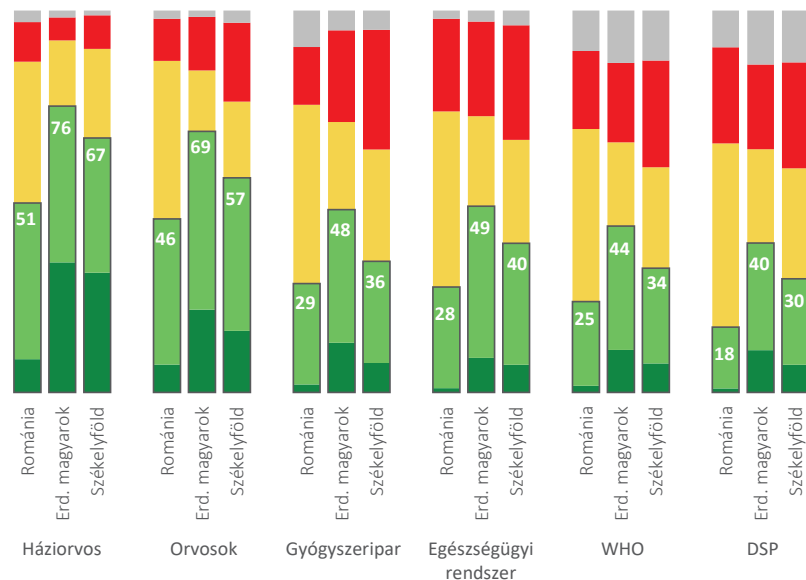
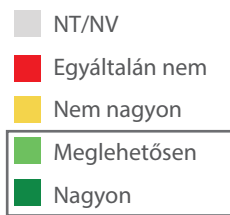

2.3. Világnézet

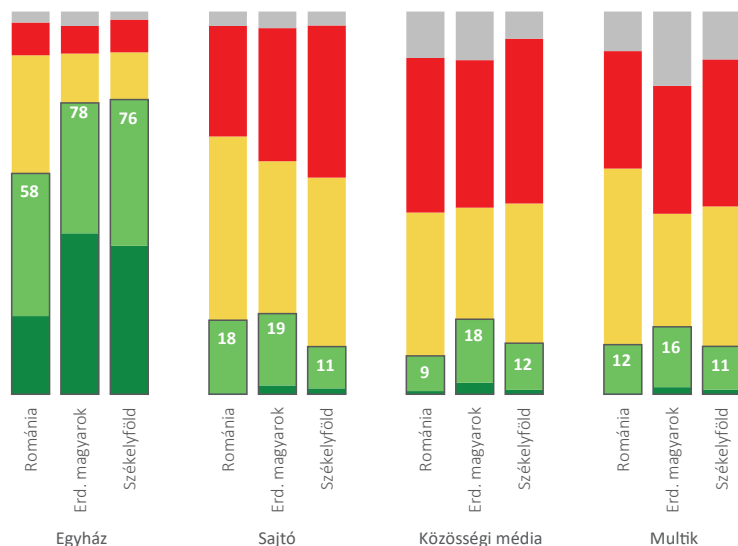
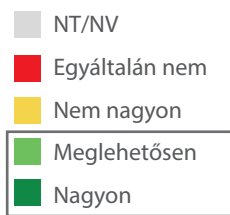
2.3.1. Tudománnyal szembeni attitűd

A világnézetre vonatkozóan három kérdésblokkot állítottunk össze. Az első a vallásosságra vonatkozott, amiben a románok és magyarok között nincs számottevő különbség mindkét esetben egyenként 40 százalék fölötti az „*egyház tanításai szerint*”, illetve a „*maguk módján*” vallásosok aránya és 10 százalék körüli, vagy alatti a nem vallásosoké. Ennek a változónak azonban csak a magyarok esetében van hatása, mégpedig ugyanolyan irányú, mint az egyházba vetett bizalomé. Aki az egyház tanításai szerint vallásos, az kisebb eséllyel veszi fel az oltást (ismét, szemben az ortodox románokkal!). Következő blokkunk a tudománnyal és a szakértői tudással szembeni szkepszisre vonatkozott. A románok fele értett egyet azzal, hogy „*a lényeges kérdésekben a tudomány nem sokat segít*” és 42 százaléka abban, hogy „*inkább megbízom a hétköznapi emberek, mint a szakértők véleményében*”. Ez a fajta tudomány- és szakértő-ellenesség a magyarok között alacsonyabb 21, illetve 27 százalékos, míg a Székelyföldön a magyarokra jellemző értéknél magasabb, az országos átlagnál alacsonyabb: 25 és 37 százalékos.

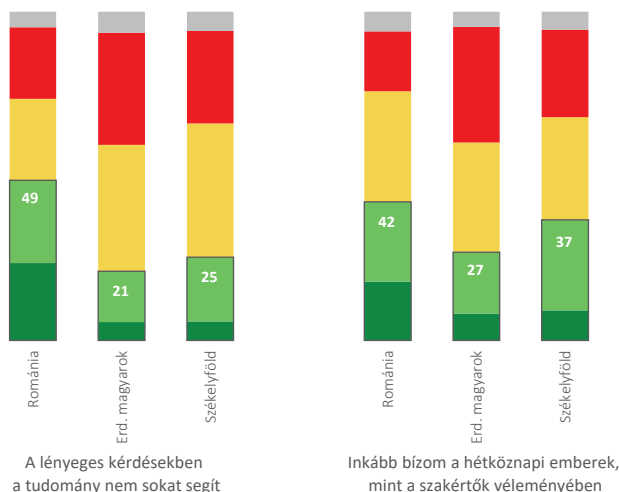
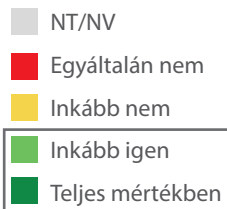
31. Mennyire bíz meg az alábbiakban? Egészségügyi intézmények.

32. Mennyire bíz meg az alábbiakban? Egyéb intézmények.

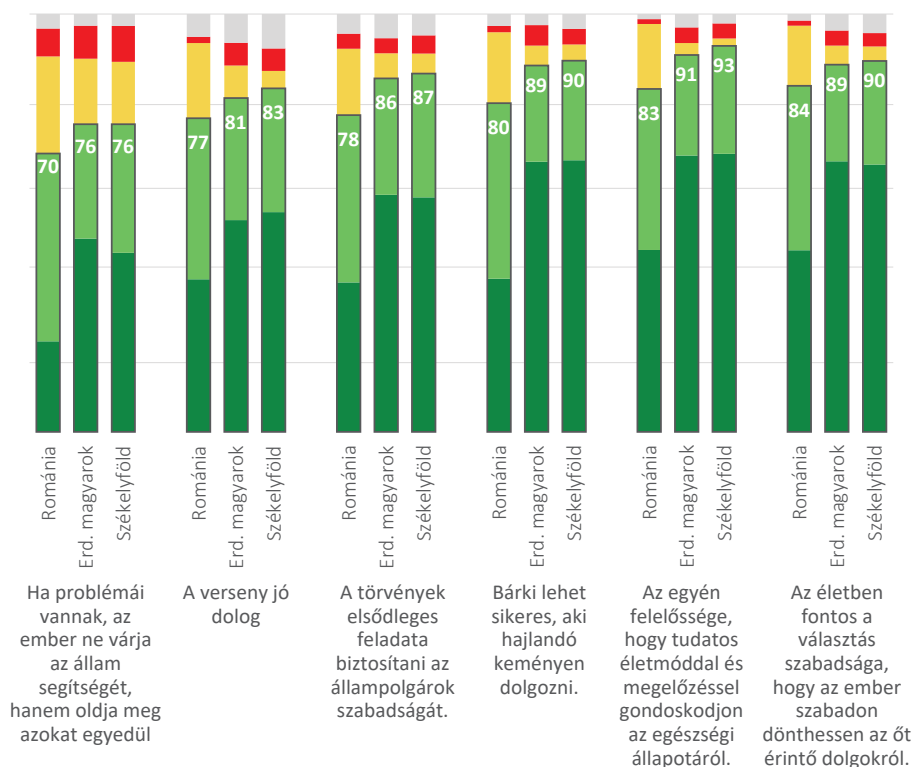
33. Mennyire ért egyet az alábbi kijelentésekkel?

2.3.2. Neoliberalizmus

Utolsó világnézetre vonatkozó változónk a neoliberalizmussal (vagyis minimális állammal és a piac analógiájára szervezett, individuális racionalitásra alapozott társadalomképpel) való azonosulásra vonatkozott. A szakirodalom szerint a neoliberalizmussal való azonosulás – elsősorban az úgynevezett „neoliberális anyaság” – beletorkolhat egy általános oltásellenességbe. Magunk azt feltételeztük, hogy ez az eszmerendszer, miután rombolja a társadalmi szolidaritást és az állami újraelosztás támogatottságát okozhatja a COVID-19 oltás elutasítását is. Ez a hipotézis azonban a román minta vonatkozásában egyáltalán nem igazolódott, mi több a neoliberalizmussal való azonosulás inkább növelte az oltási hajlandóságot. (Utólagosan) ezt leginkább azzal magyaráztuk, hogy mind az oltás elfogadása, mind a neoliberális eszmerendszer egyfajta középosztálybeli „progresszív” habitus részét képezi Romániában. A magyar minta esetében viszont – ahol ez az összefüggés nem, vagy kevésbé létezik – egyes kérdések esetében valóban az eredetileg feltételezett összefüggés érvényesült, vagyis a „neoliberalizmus” csökkentette az oltási hajlandóságot.

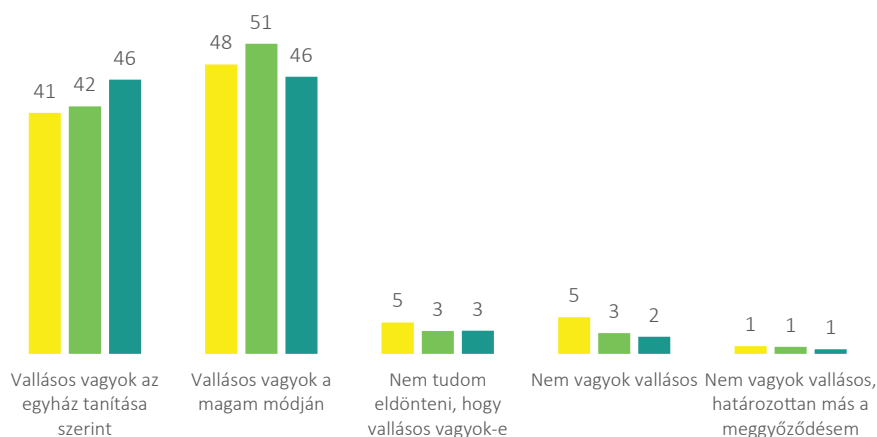
34. Milyen mértékben ért egyet az alábbi kijelentésekkel?

2.3.3. Vallásosság

35. Az alábbi kategóriák szerint melyikkel tudná legjobban jellemezni önmagát?

■ Románia
■ Erdélyi magyarok
■ Székelyföld

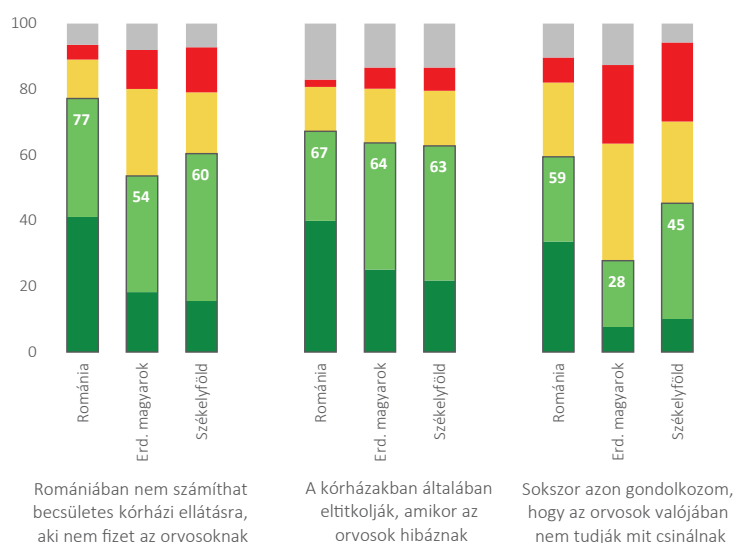

2.3.4. Egészségügyi korrupció és inkompetencia

Az egészségügyi korrupció érzékelése/feltételezése nagyon elterjedt Romániában, ennél valamivel kevésbé általános az erdélyi magyarok között és a Székelyföldön. 77, 54 és 60 százalék szerint nem számíthat Romániában becsületes egészségügyi ellátásra, aki nem fizet az orvosoknak, 67, 64 és 63 százalék szerint, ha az orvosok hibáznak, a kórházak eltitkolják azt, illetve 59, 28 és 45 százalék véli úgy, hogy az orvosok sokszor nem tudják mit csinálnak.

36. Mennyire ért egyet az alábbi kijelentésekkel?

■ NT/NV
■ Egyáltalán nem
■ Inkább nem
■ Inkább igen
■ Teljes mértékben

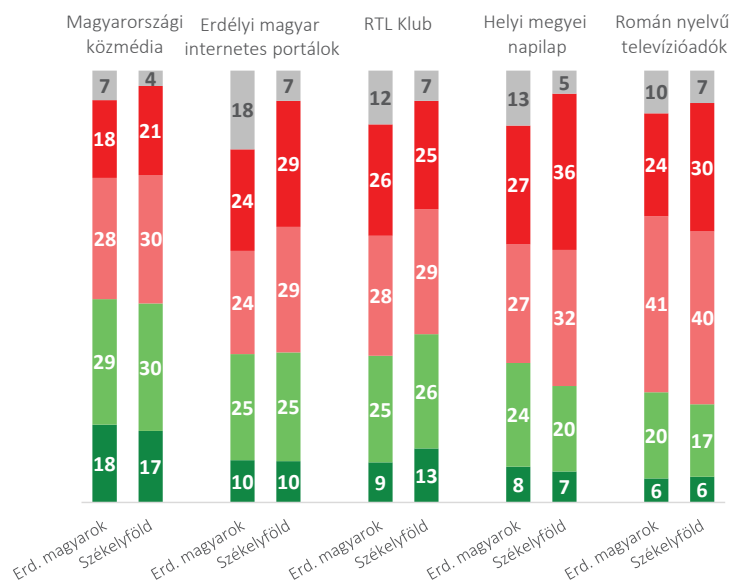

2.4. (Közösségi) médiahasználat

A közösségi médiahasználat kapcsán rákérdeztünk, hogy mennyire tartják hiteles hírforrásnak a különböző televízióadókat, internetes hírportálokat, valamint milyen gyakran használják a Facebookot. Az erdélyi magyarok, illetve a székelyföldiek többsége a magyarországi közmédiát (M1, Duna TV, Petőfi rádió) tartják hiteles hírforrásnak, továbbá úgy vélik, hogy a román nyelvű televízióadók kisebb mértékben szavahihetőek. A Facebook használatra vonatkozóan a románok 19 százaléka folyamatosan fent van a közösségi oldalon, míg az erdélyi magyarok, illetve a székelyföldiek körében ez az arány 8 százalékos, továbbá Románia szintjén 31 százalék, a székelyek és az erdélyi magyarok 41-41 százaléka lép be naponta a Facebookra.

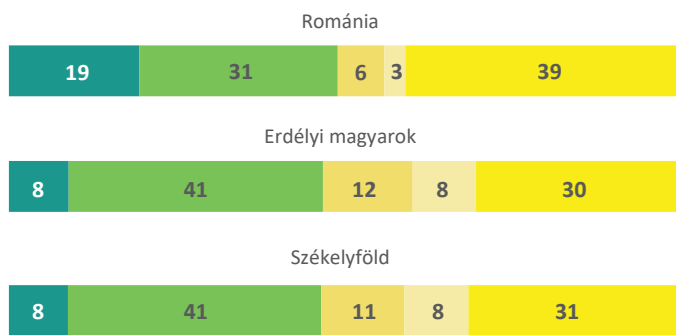
37. Ön mennyire tartja hiteles hírforrásnak az alábbiakat?

- NT/NV
- Egyáltalán nem
- Kismértékben
- Eléggé
- Nagymértékben

38. A következők közül melyik illik legjobban az Ön Facebook használatára?

- NT/NV
- Nem használ Facebookot
- Ritkábban, mint hetente lépek be
- Hetente néhányszor belépek
- Naponta belépek
- Folyamatosan fent vagyok

3. Az oltási hajlandóságot magyarázó tényezők

3.1. Társadalmi és demográfiai háttérváltozók

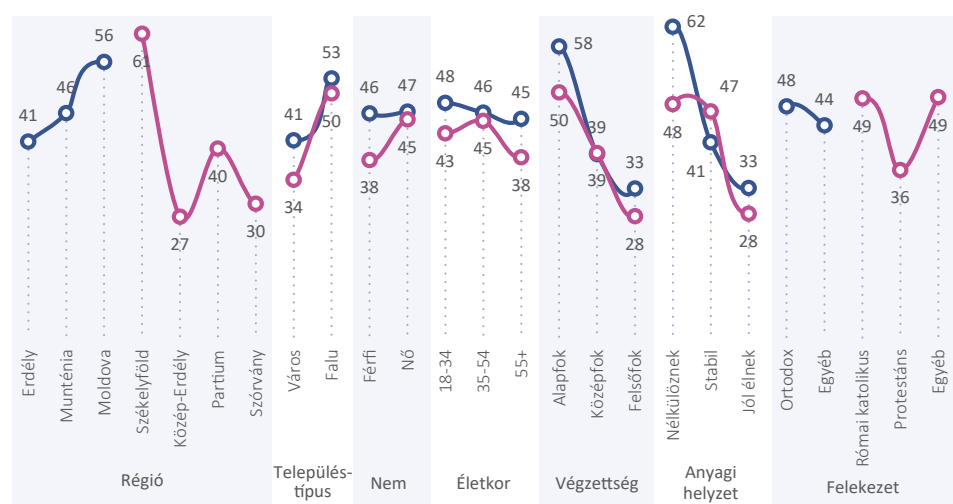
Társadalmi és demográfiai háttérváltozók alapján elemezve, a magyar mintában Székelyföldön, a román mintában Moldvában a legalacsonyabb az oltakozási hajlandóság, valamint magasabb az oltásszkeptikusok aránya. Számszerűsítve, a Moldvában élők 56 százaléka nem oltatta be magát, 34 százalékolttásszkeptikusnak vallja magát, a székelyföldiek körében ezek a számok 61-40 százalékosak. Amennyiben településtípus szerint vizsgáljuk az oltatlanok, illetve oltásszkeptikusok arányát, nem beszélhetünk szignifikáns különbségekről a két minta kapcsán. A román mintában a vidéken élők 53 százaléka elzárkózik az oltástól, 33 százalékolttásszkeptikusnak vallja magát, az erdélyi magyarok körében (Székelyfölddel együtt) ezek az arányok 50 és 28 százalékosak. Végzettség szerint, az alapfokú képesítéssel rendelkezők körében alacsonyabb az oltakozási kedv, és többen oltásszkeptikusok. A katolikusok nagyobb arányú oltásszkepticizmusa és alacsonyabb oltási hajlandósága részben a Székelyföldön való koncentrátságukkal függ össze (oltatlan 49 százalékolttásszkeptikus 28 százalékolttatlan).

29. Az oltatlanok és az oltásszeptikusok aránya társadalmi és demográfiai háttérváltozók szerint

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szeptikus	Oltatlan	Oltás-szeptikus
Régió	Erdély	41	26		
	Munténia	46	27		
	Moldova	56 (++)	34 (+)		
	Székelyföld			61	40
	Közép-Erdély			27	18
	Partium			40	18
	Szórvány			30	12
Település-típus	Város	41	24	34	20
	Falu	53 (+)	33 (+)	50 (++)	28 (+)
Nem	Férfi	46	28	38	23
	Nő	47	28	45 (+)	25
Életkor	18-34	48	24	43	27
	35-54	46	31	45	26
	55+	45	28	38 (-)	20 (-)
Végzettség	Alapfok	58	39	50	27
	Középfok	39 (-)	20 (--)	39 (-)	23
	Felsőfok	33 (--)	16 (--)	28 (--)	18 (-)
Anyagi helyzet	Nélkülöznek	62	41	48	26
	Stabil	41 (--)	23 (--)	47	27
	Jól élnek	33 (--)	18 (--)	28 (--)	17 (-)
Felekezet	Ortodox	48	28		
	Egyéb	44	29		
	Római katolikus			49	28
	Protestáns			36 (-)	20 (-)
	Egyéb			49	26
Elégedettség	Átlagérték	(--)	(-)	(0)	(0)
Összesen					

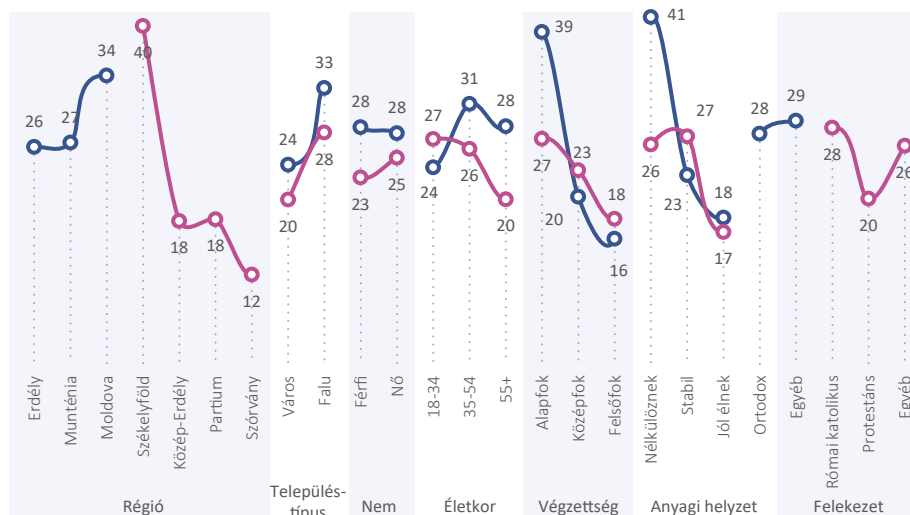
40. Az oltatlanok aránya társadalmi és demográfiai háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

41. Az oltásszkeptikusok aránya társadalmi és demográfiai háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

3.2. Covid-19 érintettség

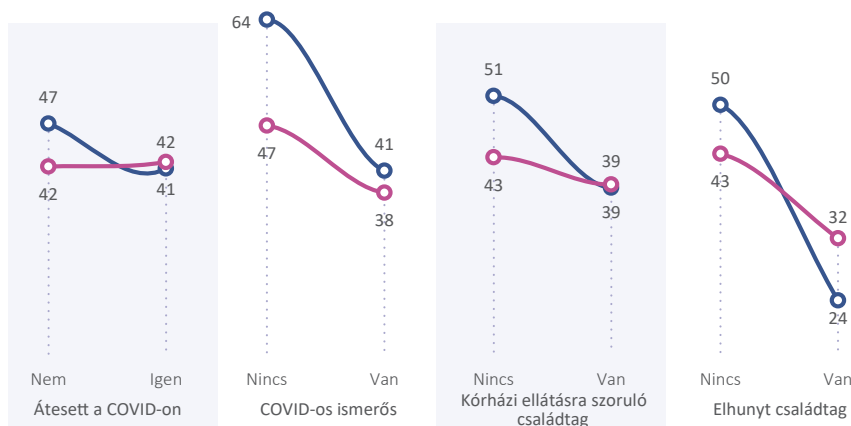
Eltérő eredmények születtek a COVID 19-cel való érintettség kapcsán. A román mintában azok a személyek, akik elkapták a koronavírust, vagy a közvetlen ismeretségi körükben, illetve a családban történt megbetegedés nagyobb eséllyel oltatták be magukat, ezzel ellentétben, a magyar mintában kevésbé figyelhető meg ez a hatás. Az erdélyi magyarok oltakozását (beleértve székelyföldet is) a közvetlen ismerős megbetegedése, valamint koronavírusban elhunyt családtag befolyásolta.

42. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya COVID-19 érintettség szerint

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Átesett a COVID-on	Nem	47	30	42	24
	Igen	41	15 (++)	42	22
COVID-os ismerős	Nincs	64	54	47	26
	Van	41 (++)	19 (++)	38 (+)	22
Kórházi ellátásra szoruló családtag	Nincs	51	33	43	24
	Van	39 (+)	19 (+)	39	22
Elhunyt családtag	Nincs	50	30	43	25
	Van	24 (++)	11 (++)	32 (+)	19

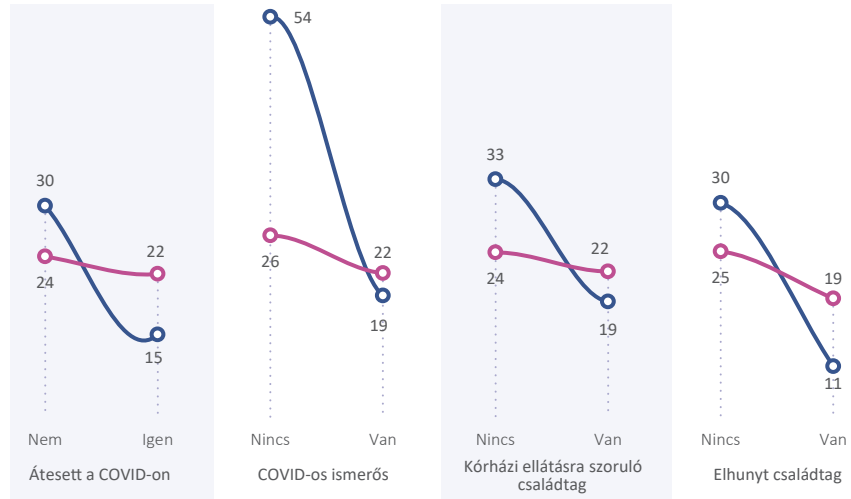
43. Az oltatlanok aránya COVID-19 érintettség szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

44. Az oltásszkeptikusok aránya COVID-19 érintettség szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

3.3. Társadalmi részvétel, szolidaritás

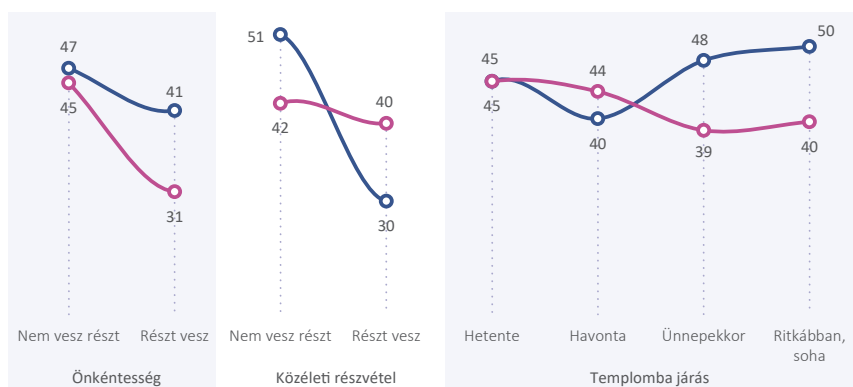
A kutatás során körvonalazódott, az önkéntes munkát végző erdélyi magyarok (beleértve Székelyföldet is) kevésbé oltásellenesek (31 százalék), illetve oltásszkeptikusok (16 százalék), míg Románia szintjén, a közéleti részvétel kapcsán megfigyelhető meg hasonló tendencia. Eredményeink alapján magasabb az oltakozási hajlandóság, és alacsonyabb a vakcinában kételkedők aránya a románok körében, akik aktívan részt vesznek a közéletben. A vallásosság vonatkozásában megfigyelhető, hogy alacsonyabb az oltakozási kedv, és magasabb az oltásszkepticizmus azon erdélyi magyarok körében, akik megbíznak az egyházban, illetve rendszeresen járnak templomba.

45. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya a társadalmi részvételre vonatkozó háttérváltozók szerint

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Önkéntesség	Nem vesz részt	47	28	45	26
	Részt vesz	41	29	31 (--)	16 (--)
Közéleti részvétel	Nem vesz részt	51	31	42	23
	Részt vesz	30 (--)	16 (--)	40	25
Templomba járás	Hetente	45	33	45 (+)	22
	Havonta	40 (-)	19 (-)	44 (+)	21
	Ünnepekkor	48	26	39	23
	Ritkábban, soha	50	33	40	26

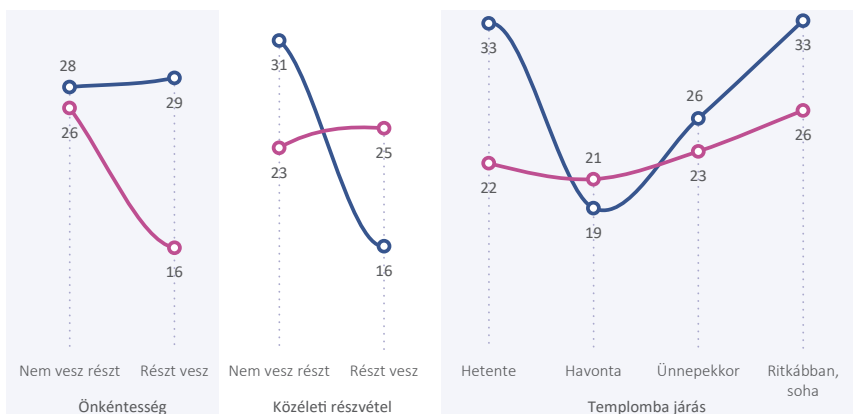
46. Az oltatlanok aránya a társadalmi részvételre vonatkozó változók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

47. Az oltásszkeptikusok aránya a társadalmi részvételre vonatkozó változók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

3.4. Bizalom

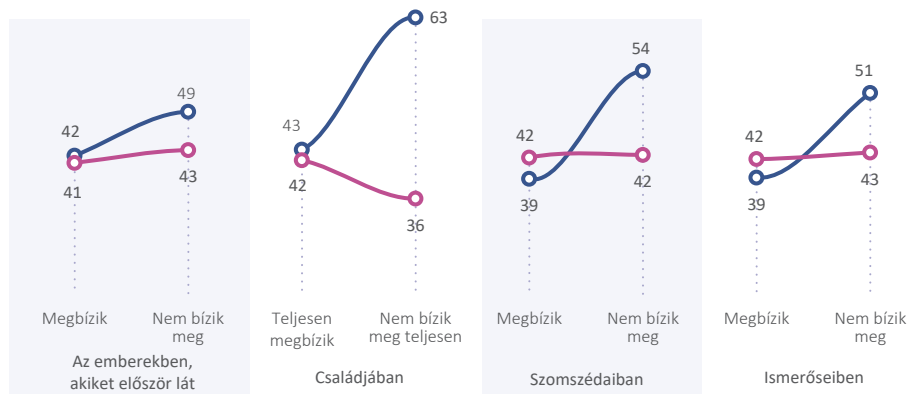
A 2.2 fejezetben elemeztük már a Románia szintjén, illetve az erdélyi magyarok körében a személyközi, valamint az intézményes bizalom témakörét. Ebben a részbe az oltásszkeptikusok, valamint az oltatlanok szemszögéből vizsgáljuk a kérdést. A személyközi bizalom és az oltásszkepticizmus közötti összefüggés igen tanulságos. Románia vonatkozásában elmondható, hogy a bizalomhiány valóban táplálja az alacsony átoltottságot és az oltásszkepticizmust, a magyarok esetében azonban a személyközi bizalom szintje és az oltási hajlandóság között nincs összefüggés. Így történhet meg, hogy a relatíve magas személyközi bizalommal jellemezhető Székelyföld esetében az oltási hajlandóság kiemelkedően alacsony.

48. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya a személyközi bizalomra vonatkozó háttérváltozók szerint

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Az emberekben, akiket először lát	Megbízik	42	19	41	23
	Nem bízik meg	49 (+)	30 (+)	43	24
Családjában	Teljesen megbízik	43	24	42	24
	Nem bízik meg teljesen	63 (++)	45 (++)	36	17
Szomszédaiban	Megbízik	39	21	42	23
	Nem bízik meg	54 (++)	35 (++)	42	19
Ismerőseiben	Megbízik	39	21	42	24
	Nem bízik meg	51 (+)	32 (+)	43	30

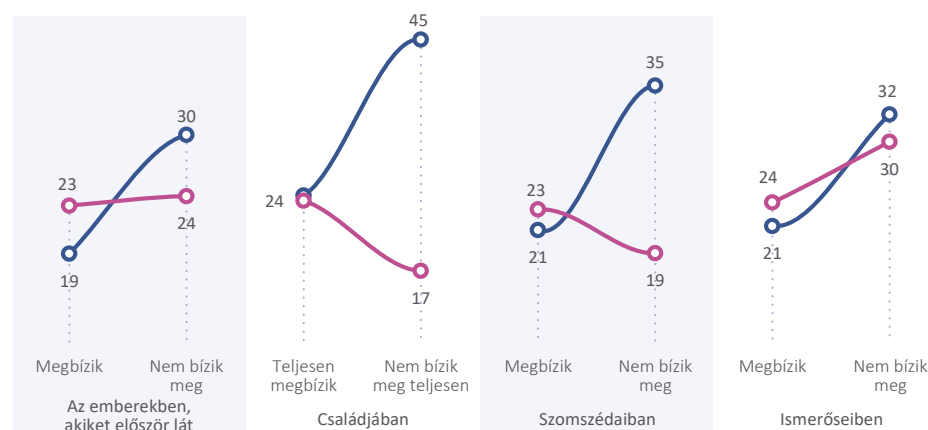
49. Az oltatlanok aránya a személyközi bizalomra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

50. Az oltásszkeptikusok aránya a személyközi bizalomra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

Az oltásszkepticizmust, az egyházat leszámítva az összes felsorolt intézményben való bizalmatlanság növeli (a magyar és a román mintában egyaránt), az oltási hajlandóság vonatkozásában azonban csak a román mintán mutatkozik hasonló összefüggés. A magyar mintában egyedül az egyház esetében van szignifikáns hatás: mégpedig, aki megbízik az egyházban, az kisebb eséllyel oltatja be magát (hangsúlyozzuk ez nem igaz a többségében ortodox románok esetében). Szintén érdekes a központi adminisztratív intézmények és az oltási hajlandóság közötti összefüggés, ami szintén kontra-intuitív. Az államban, a parlamentben, a pártokban és a kormányban való bizalom a magyarok esetében nem növeli, hanem csökkenti az oltási hajlandóságot.

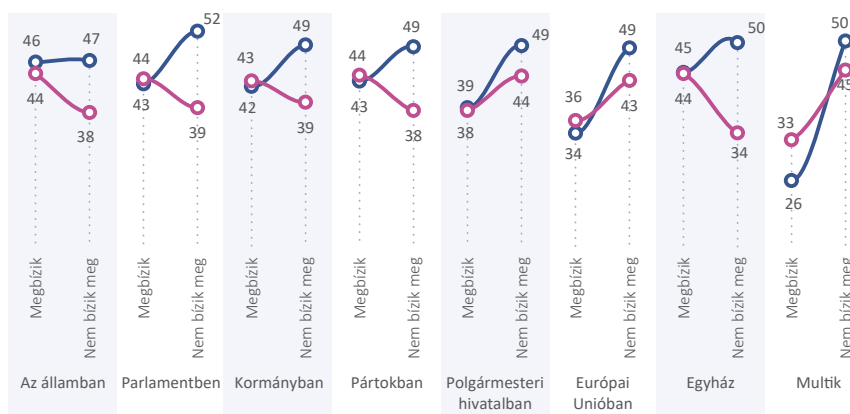
51. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya az intézményes bizalomra vonatkozó háttérváltozók szerint

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Az államban	Megbízik, nem nagyon bízik meg	46	25	44	21
	Egyáltalán nem bízik meg	47	32 (+)	38	27 (+)
Parlamentben	Megbízik, nem nagyon bízik meg	43	23	44	20
	Egyáltalán nem bízik meg	52 (+)	35 (++)	39	28 (+)
Kormányban	Megbízik, nem nagyon bízik meg	42	22	43	21
	Egyáltalán nem bízik meg	49 (+)	32 (+)	39	27 (+)
Pártokban	Megbízik, nem nagyon bízik meg	43	23	44	22
	Egyáltalán nem bízik meg	49 (+)	31 (+)	38	26

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Polgármesteri hivatalban	Megbízik	39	18	38	19
	Nem bírja meg	49 (+)	31 (+)	44	27 (+)
Európai Unióban	Megbízik	34	16	36	17
	Nem bírja meg	49 (++)	30 (++)	43	27 (+)
Egyház	Megbízik	45	27	44 (++)	25
	Nem bírja meg	50	29	34	24
Multinacionális vállalatok	Megbízik	26	11	33	15
	Nem bírja meg	50 (++)	31 (++)	45 (++)	26 (++)

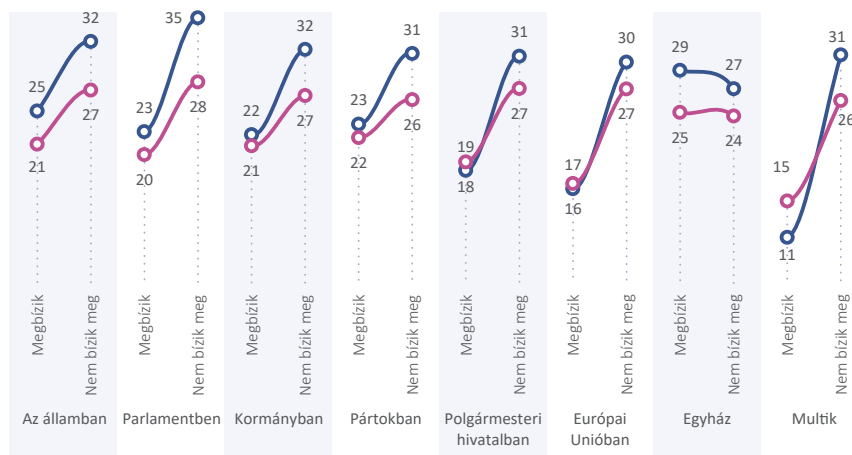
52. Az oltatlanok aránya az intézményes bizalomra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

53. Az oltásszkeptikusok aránya az intézményes bizalomra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

3.5. Világnézet

Eredményeink alapján, a vakcinát elutasító erdélyi magyarok többsége, részben (37 százalék), teljes mértékben (44 százalék) egyetért azon kijelentéssel, hogy „Az életben fontos a választás szabadsága, hogy az ember szabadon dönthesse az őt érintő dolgokról”, a románok körében ez az arány 45-45 százalék. Kutatásunk szerint azok az erdélyi magyarok, akik nem vették fel az oltást, nagyobb arányban gondolják úgy (44 százalék), hogy „az egyén felelőssége, hogy tudatos életmóddal és megelőzéssel gondoskodik az egészségi állapotáról”. A tudománnyal szembeni attitűd kapcsán egyértelműen körvonalazódik, hogy az oltatlan, valamint az oltásszkeptikus románok és magyarok többsége úgy vélekedik, hogy „inkább bízik a

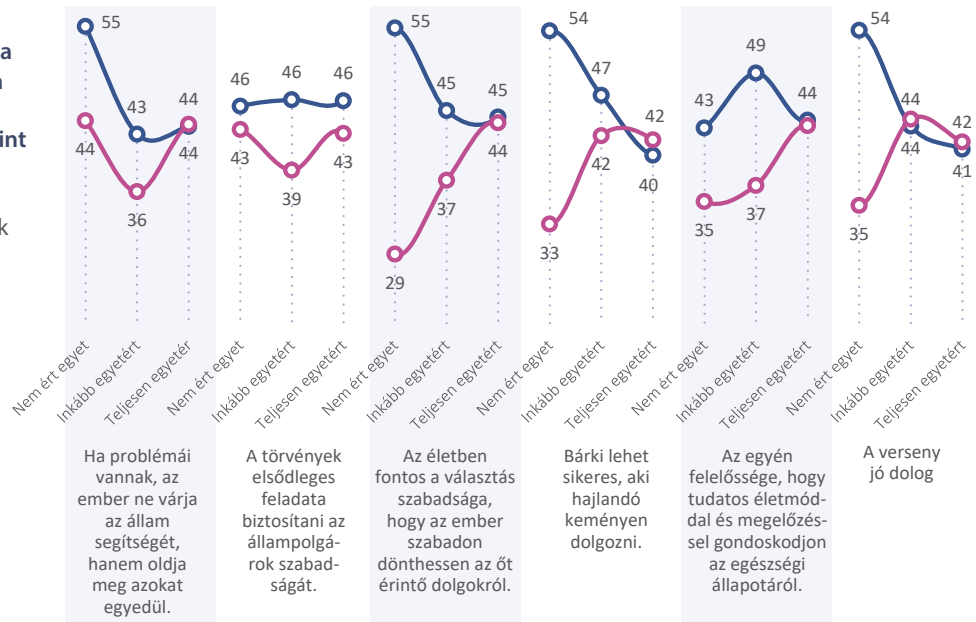
hétköznapi emberek, mint a szakértők véleményében”, mindemellett mind a román és a magyar mintában felülreprezentáltak azok, akik szerint a „tudomány a lényeges kérdésekben nem segít”. Számszerűsítve, Románia szintjén az oltatlanok, illetve az oltásszkeptikusok körében 62-39 százalék, az erdélyi magyarok körében (beleértve Székelyföldet is) 61-39 százalék vélekedett ekképpen.

54. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya a világnézetre vonatkozó háttérváltozók szerint

			Románia		Erdélyi magyarok	
			Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Neoliberalis szubjektivítás	Ha problémái vannak, az ember ne várja az állam segítségét, hanem oldja meg azokat egyedül.	Nem ért egyet	55	32	44	22
		Inkább egyetért	43 (-)	25	36	25
		Teljesen egyetért	44 (-)	28	44	28
	A törvények elsődleges feladata biztosítani az állampolgárok szabadságát.	Nem ért egyet	46	24	43	31
		Inkább egyetért	46	28	39	28
		Teljesen egyetért	46	28	43	28
	Az életben fontos a választás szabadsága, hogy az ember szabadon dönthessen az őt érintő dolgokról.	Nem ért egyet	55	34	29	21
		Inkább egyetért	45 (-)	28	37 (+)	28
		Teljesen egyetért	45 (-)	26 (-)	44 (+)	26
	Bárki lehet sikeres, aki hajlandó keményen dolgozni.	Nem ért egyet	54	38	33	23
		Inkább egyetért	47	27	42	27
		Teljesen egyetért	40 (-)	22 (-)	42	22
	Az egyén felelőssége, hogy tudatos életmóddal és megelőzéssel gondoskodik az egészségi állapotáról.	Nem ért egyet	43	31	35	26
		Inkább egyetért	49	28	37	28
		Teljesen egyetért	44	26	44 (+)	26
Tudománnyal szembeni attitűd	A verseny jó dolog.	Nem ért egyet	54	37	35	22
		Inkább egyetért	44 (-)	23 (-)	44 (+)	23
		Teljesen egyetért	41 (-)	24 (-)	42 (+)	24
	Neoliberalizmus index		(-)	(-)	(0)	(0)
Vallásosság	Inkább bízom a hétköznapi emberek, mint a szakértők véleményében	Nem ért egyet	34	18	33	17
		Egyetért	64 (++)	42 (++)	66 (++)	43
	A lényeges kérdésekben a tudomány nem sokat segít	Nem ért egyet	33	17	37	20
		Egyetért	62 (++)	39 (++)	61 (++)	39 (++)
Vallásosság	Vallásosság	Nem vallásos	54	33	33	23
		Vallásos a maga módján	45	25	39	25
		Vallásos az egyház tanításait követi	47	30	48 (++)	23

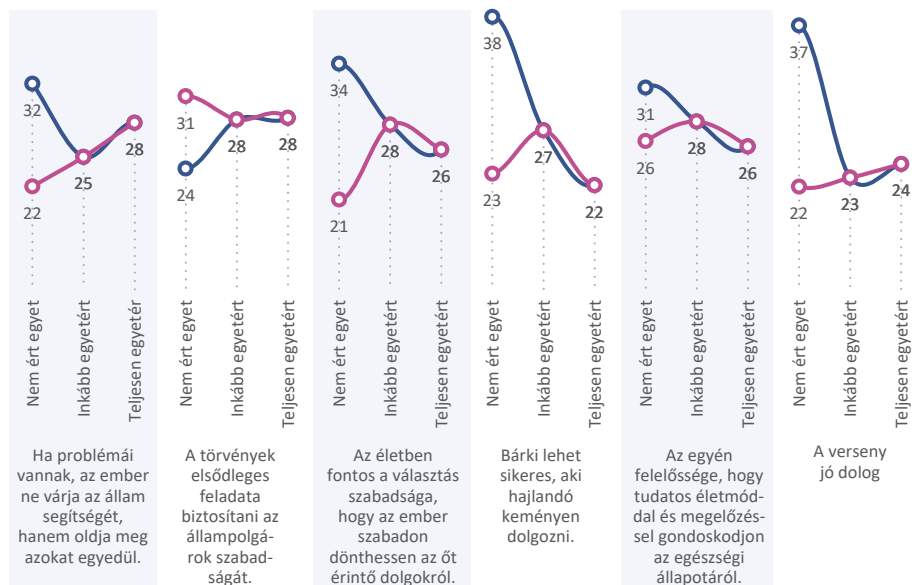
55. Az oltatlanok aránya a neoliberalizmusra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

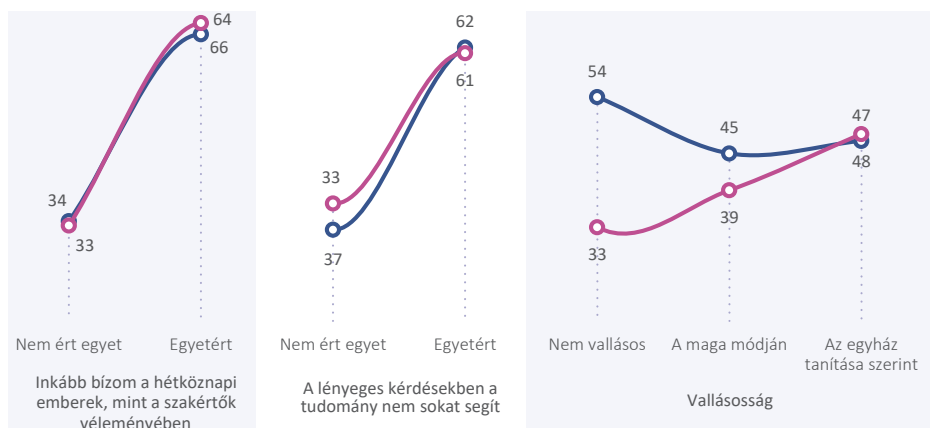
56. Az oltásszkeptikusok aránya a neoliberalizmusra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

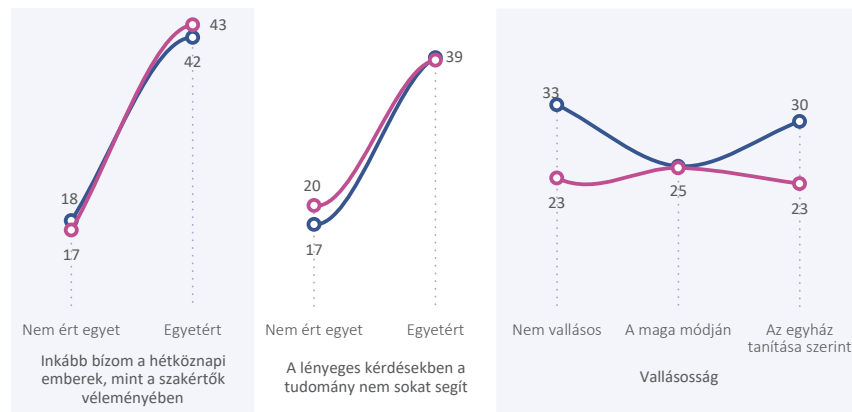
57. Az oltatlanok aránya a tudománnyal szembeni attitűdökre és a vallásosságra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

58. Az oltásszkeptikusok aránya a tudománnyal szembeni attitűdökre és a vallásosságra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

3.6. Politikai preferenciák

Kutatásunk alapján, Románia szintjén a progresszív jobboldal választói között alacsonyabb az oltatlanok, valamint az oltásszkeptikusok aránya. Számszerűsítve, a PNL szimpatizánsok 28 százaléka nem vette fel az oltást, 13 százalék pedig oltásszkeptikus, továbbá az USR választói közül 34 százalék ellenzi a vakcinát, 12 százalék pedig kételkedik a vakcinában. Ezzel szemben, az AUR nyíltan hangot adott az oltásszkepticismusnak, ami a kutatásunkban is beigazolódott. Az AUR szimpatizánsainak 66 százaléka nem oltatta be magát, továbbá 43 százalék oltásszkeptikus. Az erdélyi magyarok körében (beleértve Székelyföldet is), az RMDSZ aktív választói között magasabb az oltakozási arány, viszont a bizonytalan, vagy kiábrándult szavazók körében észrevehető, hogy magasabb az oltatlanok (54 százalék), illetve az oltásszkeptikusok (35 százalék) aránya.

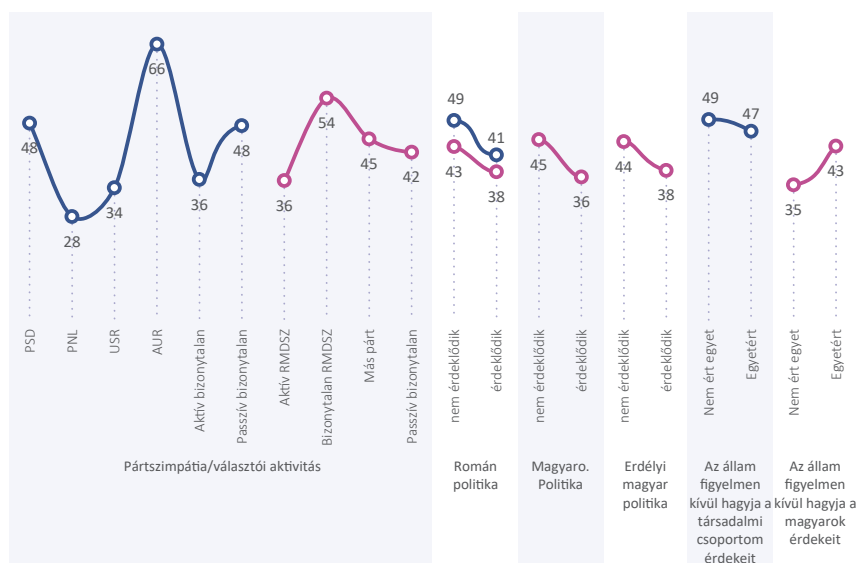
59. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya a politikai preferenciákra vonatkozó háttérváltozók szerint

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Pártszimpátia /választói aktivitás	PSD	48	31		
	PNL	28 (--)	13 (--)		
	USR	34 (--)	12 (--)		
	AUR	66 (++)	43 (++)		
	Aktív bizonytalan	36	14		
	Passzív bizonytalan	48	29		
	Aktív RMDSZ			36	16
	Bizonytalan RMDSZ			54 (++)	35 (++)
	Más párt			45 (+)	35 (++)
	Passzív bizonytalan			42	26 (+)
Román politika iránti érdeklődés	Nem érdeklődik	49	30	43	25
	Érdeklődik	41 (-)	23 (-)	38	21
Magyarországi politika iránti érdeklődés	Nem érdeklődik			45	26
	Érdeklődik			36 (-)	19 (-)
Erdélyi magyar politika iránti érdeklődés	Nem érdeklődik			44	26
	Érdeklődik			38	20

		Románia		Erdélyi magyarok	
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Az állam figyelmen kívül hagyja a társadalmi csoportom érdekeit	Nem ért egyet	49	26		
	Egyetért	47	30		
Az állam figyelmen kívül hagyja a magyarok érdekeit	Nem ért egyet			35	18
	Egyetért			43	26

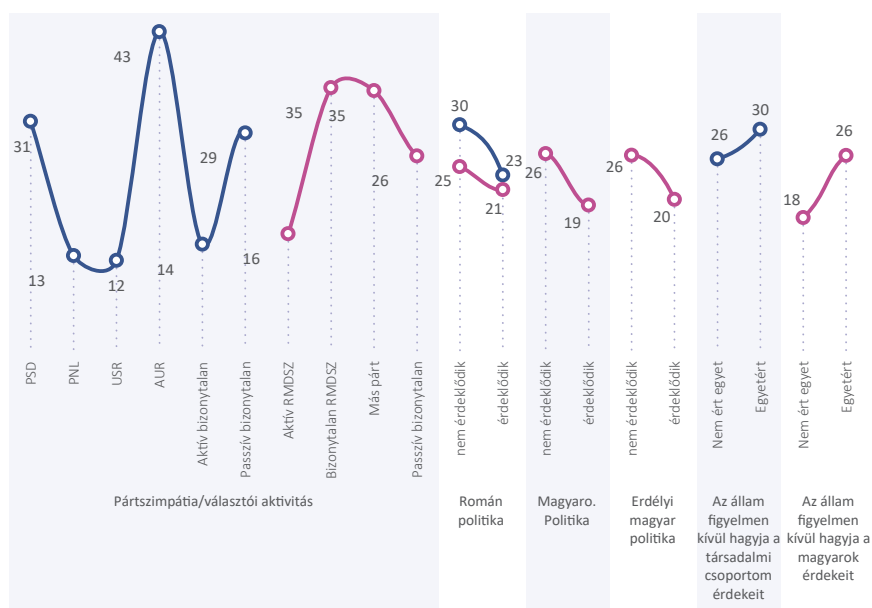
60. Az oltatlanok aránya a politikai preferenciákra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

61. Az oltászskeptikusok aránya a politikai preferenciákra vonatkozó háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

3.7. Egészségügy

Több kérdésblokkot állítottunk össze az egészségüggyel kapcsolatos attitűdökre vonatkozóan. Eredményeink alapján, nagyobb arányban oltatlanok és oltásszkeptikusok azok a románok, illetve erdélyi magyarok, akik szerint nem szükségesek a gyermekkori oltások. Hasonló a tendencia az orvostudománnyal szembeni attitűdök kapcsán is, Románia szintjén akik jobban bíznak a természetes gyógymódokban, mint az orvostudományban 63 százalék oltatlan, továbbá 40 százalék kételkedik az oltásban, az erdélyi magyarok körében ezek a számok 56 és 36 százalékosak. A családorvos nagymértékben befolyásolja az oltakozást, ezt alátámasztja, hogy mind a magyar, illetve román mintában magas az oltatlanok, illetve oltásszkeptikusok aránya azok körében, akik kikérték a háziorvos véleményét, de az a vakcina ellen érvelt, mindemellett megfigyelhető, hogy felülreprezentált az oltatlanok, illetve az oltásban kételkedők aránya azok körében, akik nem kérték ki orvosuk véleményét. Kutatásunk alapján azt a konzekvenciát lehet megfogalmazni, hogy alacsonyabb az oltakozási hajlandóság és magasabb az oltásszkepticizmus azok körében, akik nem bíznak a családorvosban, az egészségügyi rendszerben, az orvosokban, illetve a Közegészségügyi Igazgatóságban. Az egészségügyi korrupció és inkompetencia kapcsán három kijelentést fogalmaztunk meg, amelyek a következők: „A kórházakban általában eltitkolják, amikor az orvosok hibáznak”, „Romániában nem számíthat becsületes kórházi ellátásra, aki nem fizet az orvosoknak”, „Sokszor azon gondolkozik, hogy az orvosok valójában nem tudják mit csinálnak”. Románia szintjén és a magyar mintában egyaránt alacsonyabb az oltási kedv, és magasabb a vakcinában kételkedők aránya azok körében, akik egyetértenek az említett kijelentésekkel.

62. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya az egészségüggyel kapcsolatos attitűdökre vonatkozó háttérváltozók szerint

		Románia		Erdélyi magyarok		
		Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus	
Szükségesek-e a gyermekkori oltások? (általános oltásellenesség)		Szükségesek	26	12	40	22
		Egyesek igen, mások nem	63 (++)	37 (++)	41	25
		Nem szükségesek	84 (++)	69 (++)	71 (++)	53 (++)
Orvos-tudománnyal szembeni attitűdök	Jobban bízom a természetes gyógymódokban, mint az orvostudományban	Nem ért egyet	28	14	30	14
		Egyetért	63 (++)	40 (++)	56 (++)	36 (++)
	Ha valaki egészségesen él, a természetes immunitása megvédi a betegségektől	Nem ért egyet	34	11	30	14
		Egyetért	49 (+)	32 (++)	46 (+)	28 (+)
A családi orvosa javasolta-e Önnek a COVID elleni védőoltás beadását? (családorvos szerepe)		Mellette érvelt	29	12	29	11
		Nem érvelt mellette	40 (+)	28 (++)	52 (++)	33 (++)
		Nem kérte ki a véleményét	65 (++)	44 (++)	45 (+)	27 (+)

			Románia		Erdélyi magyarok	
			Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus
Román egészségügyben való bizalom	Családi orvosban való bizalom	Megbízik	37	20	40	20
		Nem bízik	56 (+)	37 (+)	46	34 (+)
	Egészségügyi rendszerben való bizalom	Megbízik	33	14	35	14
		Nem bízik	52 (++)	34 (+)	47 (+)	33 (++)
	Orvosokban való bizalom	Megbízik	33	16	37	17
		Nem bízik	58 (++)	38 (++)	52 (+)	38 (++)
	DSP-ben való bizalom	Megbízik	26	7	29	13
Nem bízik		52 (++)	33 (++)	50 (++)	33 (++)	
Egészségügyi bizalmi index			(++)	(++)	(++)	(++)
Egészség-ügyi korrupció és inkompetencia	A kórházakban általában eltitkolják, amikor az orvosok hibáznak	Nem ért egyet	25	12	33	19
		Egyetért	53 (++)	33 (++)	47 (+)	28 (+)
	Romániában nem számíthat becsületes kórházi ellátásra, aki nem fizet az orvosoknak	Nem ért egyet	27	11	36	19
		Egyetért	51 (++)	31 (++)	47 (+)	30 (+)
	Sokszor azon gondolkoztam, hogy az orvosok valójában nem tudják mit csinálnak	Nem ért egyet	33	18	35	16
		Egyetért	54 (++)	34 (++)	61 (++)	47 (++)
	Egészségügyi korrupció index			(++)	(++)	(++)

63. Az oltatlanok aránya az egészségüggyel kapcsolatos attitűdökre vonatkozó háttérváltozók szerint

● Erdélyi magyarok
● Románia

64. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya a médiahasználattal kapcsolatos háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

3.8. Médiahasználat

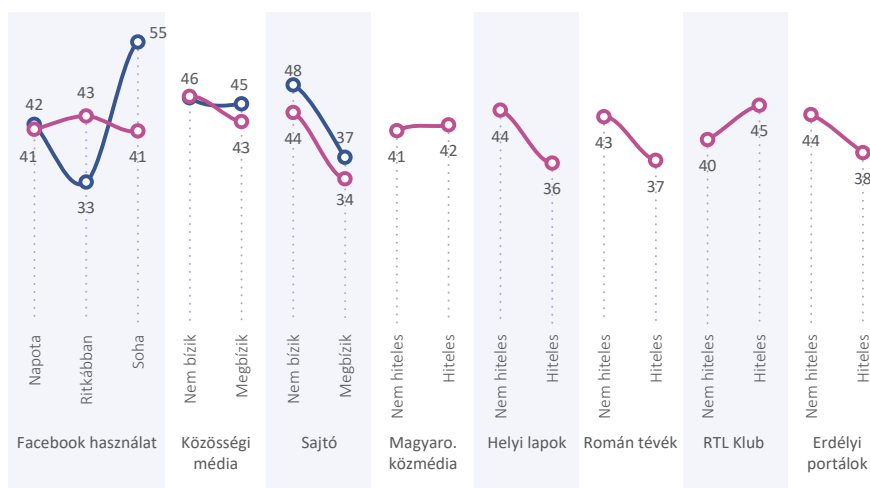
Kutatásunk alapján azok a románok, akik nem használják a közösségi médiát, nagyobb arányban oltatlanok, illetve oltásszkeptikusok, ezzel ellentétben az erdélyi magyarok körében nem tapasztalható szignifikáns különbség. Eredményeink szerint a tömeg tájékoztatási eszközök befolyásolják az oltakozási hajlandóságot, mivel Románia szintjén, és az erdélyi magyarok körében egyaránt megfigyelhető, hogy azok, akik megbíznak a sajtóban kevésbé oltásellenesek, valamint oltásszkeptikusok, emellett kisebb mértékben kételkednek a vakcinában azok a magyarok, akik hitelesnek tartják a helyi lapokat.

65. Az oltatlanok és az oltásszkeptikusok aránya a médiahasználattal kapcsolatos háttérváltozók szerint

			Románia		Erdélyi magyarok		
			Oltatlan	Oltás-szkeptikus	Oltatlan	Oltás-szkeptikus	
Facebook használat			Naponta	42	22	41	24
			Ritkábban	33	19	43	31
			Soha	55 (+)	38 (+)	41	19
Bizalom	Közösségi média	Nem bízik	46	28	46	28	
		Megbízik	45	23	43	26	
	Sajtó	Nem bízik	48	31	44	26	
		Megbízik	37 (-)	16 (-)	34 (-)	15 (-)	
Hiteles hírforrások			Közmédia	Nem hiteles		41	25
				Hiteles		42	22
			Helyi lapok	Nem hiteles		44	28
				Hiteles		36	14 (--)
			Román tévék	Nem hiteles		43	25
				Hiteles		37	19
			RTL Klub	Nem hiteles		40	24
				Hiteles		45	24
			Erdélyi portálok	Nem hiteles		44	25
				Hiteles		38	21

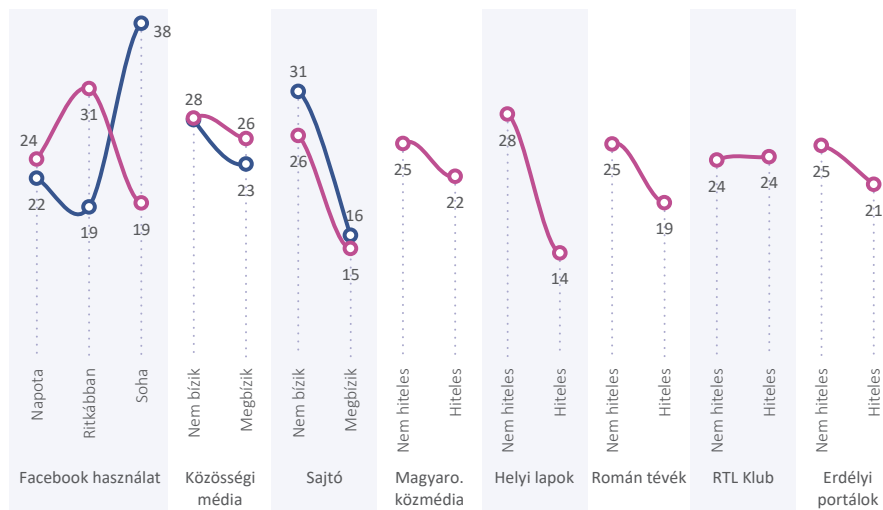
66. Az oltatlanok aránya a médiahasználattal kapcsolatos háttérváltozók szerint

 Erdélyi magyarok
 Románia

67. Az oltásszkeptikusok aránya a médiahasználattal kapcsolatos háttérváltozók szerint

— Erdélyi magyarok
— Románia

KÉSZÜLT
A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

BÁLVÁNYOS
INTÉZET